

Rapport Geschiedenis
Faculteit der Geesteswetenschappen
Universiteit van Amsterdam

februari 2006

Uitgave:
Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

© 2006 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Deel I Algemeen Deel	7
1. Inleiding	9
2. Taak en samenstelling commissie	11
3. Werkwijze commissie	15
4. Algemene inhoudelijke bevindingen	21
Deel II Facultair Deel	31
1. Rapport over de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam	33
Deel III Opleidingsdeel	49
1. Rapport Bachelor en Master Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam	51
2. Rapport Bachelor en Master Europese Studies aan de Universiteit van Amsterdam	67
Bijlagen	85
Bijlage A: Curriculum vitae van de leden van de commissie	87
Bijlage B: Standaardprogramma	91
Bijlage C: Domeinspecifiek referentiekadervisatie Geschiedenis	93

VOORWOORD

Dit rapport is onderdeel van de kwaliteitsbeoordeling van universitaire bachelor- en masteropleidingen in Nederland. Het doel van het rapport is om een betrouwbaar beeld te geven van de resultaten van de voor beoordeling voorgelegde opleidingen, een terugkoppeling te geven naar de interne kwaliteitszorg van de betrokken organisaties en als basis te dienen voor de accreditatie van de betrokken opleidingen door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).

QANU beoogt onafhankelijke, objectieve en kritische beoordeling te laten plaatsvinden en om opbouwende kritiek te leveren, zo veel mogelijk uitgaande van een gestandaardiseerde set van kwaliteitscriteria met oog voor specifieke omstandigheden.

De Visitatiecommissie Geschiedenis van QANU heeft haar taken met grote toewijding uitgevoerd in een periode die wordt gekenmerkt door de overgang naar de bachelor-masterstructuur. De opleidingen zijn beoordeeld op een grondige en zorgvuldige manier en binnen een duidelijk beoordelingskader. Wij verwachten dat de oordelen en de aanbevelingen in zorgvuldige overweging zullen worden genomen door de betrokken opleidingen, faculteitsbesturen en Colleges van Bestuur.

Wij zeggen dank aan de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor hun bereidheid deel te nemen aan deze beoordeling en voor de toewijding waarmee ze hun taak hebben uitgevoerd. Ook gaat onze dank uit naar de staf van de betrokken afdelingen aan de universiteiten voor hun inspanningen en hun medewerking aan deze beoordeling.

drs. J.G.F. Veldhuis
voorzitter van het bestuur van QANU

mr. C.J. Peels
directeur van QANU

DEEL I: ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

In de visitatiecommissie voor de Letterenfaculteiten zijn acht clusters gevormd. Geschiedenis vormt één van deze clusters. In dit cluster zijn alle bachelor- en masteropleidingen ondergebracht die betrekking hebben op de onderwijsvisitatie Geschiedenis. In dit rapport brengt de visitatiecommissie Geschiedenis (hierna de commissie) verslag uit van haar bevindingen.

Het rapport bestaat uit drie delen:

- een algemeen deel (I). Dit deel gaat in op de taak, samenstelling en werkwijze van de commissie. Hierin komen ook enkele algemene bevindingen van inhoudelijke aard ter sprake.
- een facultair deel (II). Per bezochte faculteit wordt een beschrijving gegeven van de facetten waarvoor facultair beleid is.
- een opleidingsdeel (III). Per bachelor- en daarbij horende (doorstroom)masteropleiding behandelt de commissie 21 facetten. In dit deel spreekt zij oordelen uit op facet- en onderwerpniveau. Soms wordt er verwezen naar het facultaire deel; uitspraken uit dat deel hebben invloed op het oordeel in het opleidingsdeel.

Dit algemene deel geeft, conform de richtlijnen in het QANU-kader 2003, een beschrijving van de taak, de samenstelling en werkwijze van de commissie en een opsomming van de uitgangspunten van de commissie. In de slotparagraaf van dit deel gaat de commissie, zoals boven aangekondigd, kort in op een aantal algemene inhoudelijke bevindingen.

2. Taak en samenstelling commissie

Taak van de commissie

De taak van de commissie was het verrichten van een visitatie conform het beoordelingskader van QANU. De commissie kreeg de taak om op basis van de door de faculteiten aan te leveren informatie en door middel van ter plaatse te voeren gesprekken een oordeel te geven over de verschillende aspecten van de kwaliteit van de betrokken opleidingen, zoals beschreven in het bovengenoemde protocol, en de punten te identificeren die naar haar oordeel verbeterd moeten worden.

Betrokken opleidingen

De volgende opleidingen zijn in het kader van de visitatie bezocht:

Erasmus Universiteit Rotterdam (26 en 27 april 2005)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Maatschappijgeschiedenis (Master) (60088)

Radboud Universiteit Nijmegen (17 en 18 mei 2005)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Geschiedenis (Master) (66034)

Rijksuniversiteit Groningen (22,23 en 24 juni 2005)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Internationale Organisaties en Internationale Betrekkingen (Bachelor) (50627)

Euroculture (Master) (60624)

Geschiedenis (Master) (66034)

Humanitarian Assistance (Master) (60626)

Internationale Organisaties en Internationale Betrekkingen (Master) (60627)

Journalistiek (Master) (60628)

Middeleeuwse en Renaissance studies (Master) (66067)

Universiteit Leiden (19 en 20 april 2005)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Geschiedenis (Master) (56034)

Universiteit Utrecht (28,29 en 30 juni 2005)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Conflictstudies en Mensenrechten (Master) (60712)

Geschiedenis (Master) (66034)

Internationale Betrekkingen (Master) (60734)

Middeleeuwse studies (Master) (60736)

Renaissance studies (Master) (60737)

Universiteit van Amsterdam (31 mei en 1 juni 2005)

Europese studies (Bachelor) (56051)

Geschiedenis (Bachelor) (56034)

Europese studies (Master) (66051)
Geschiedenis (Master) (66034)

Vrije Universiteit Amsterdam (7 en 8 juni 2005)
Geschiedenis (Bachelor) (56034)
Oudheidkunde (Bachelor) (56704)
Geschiedenis (Master) (66034)
Oudheidkunde (Master) (66074)

Samenstelling commissie

Tot voorzitter, tevens lid van de commissie, werd benoemd:

- prof. dr .F. Wielenga, hoogleraar Nieuwste Geschiedenis, directeur van het Zentrum für Niederlande-Studien, Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, Duitsland.

Tot de leden van de commissie werden benoemd:

- prof.dr. W. Prevenier, emeritus hoogleraar Hulpwetenschappen en Methodologie van de Geschiedenis, Universiteit Gent;
- prof.dr. L. Heerma van Voss, senior onderzoeker aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis Amsterdam en bijzonder hoogleraar in de Sociaal-Economische Geschiedenis, Faculteit der Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht;
- prof. dr. J. R. Bruijn, emeritus hoogleraar Maritieme Geschiedenis, Universiteit Leiden;
- prof. dr. F. J.A.M. Meijer, hoogleraar Oude Geschiedenis, Faculteit der Geesteswetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam;
- drs. P. A. J. Caljé, universitair docent vakgroep Geschiedenis, Faculteit der Cultuurwetenschappen, Universiteit Maastricht. Drs. Caljé bekleedt de functie van onderwijskundige in de commissie;
- dhr. D. de Vries, doctoraal student Geschiedenis aan de Universiteit Leiden;
- mw. R. Woodall, bachelor student Geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Als projectleider van de commissie is opgetreden mw. dr. L. Kater. Dr. F. Abbate heeft het bezoek aan de Universiteit Utrecht voor zijn rekening genomen. Beiden zijn medewerker van bureau QANU.

De heer Meijer heeft niet deelgenomen aan het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij heeft vooraf zijn commentaar op de zelfstudie schriftelijk aan de commissie gegeven. De heer Bruijn heeft zich, als emeritus van de Universiteit Leiden, afzijdig gehouden tijdens het bezoek aan en de beraadslagingen bij de beoordeling van de opleiding Geschiedenis aan de Universiteit Leiden. De heer Meijer heeft zich, als hoogleraar Oude Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, afzijdig gehouden tijdens het bezoek aan de beraadslagingen bij de beoordeling van de opleidingen Geschiedenis en Europese studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Voor extra expertise op het terrein van Journalistiek (masteropleiding Journalistiek, Rijksuniversiteit Groningen) werd een beroep gedaan op de kennis en ervaring van dr. B. Knapen, oud-journalist en lid van de Raad van Bestuur van PCM uitgevers. De studentleden

hebben afwisselend deelgenomen aan de bezoeken. De heer de Vries heeft deelgenomen aan de bezoeken aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Mevrouw Woodall heeft deelgenomen aan de bezoeken aan de Universiteit Leiden, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen, en de Universiteit Utrecht. Beiden hebben niet deelgenomen aan het bezoek aan hun eigen instelling.

Alle leden hebben de onafhankelijkheidsverklaring, die is opgenomen in het beoordelingskader van QANU, ondertekend.

Zie bijlage A voor een overzicht van de curricula vitae van de leden van de commissie.

3. Werkwijze commissie

Letteren-aanpak

De faculteiten die in het kader van de letterenvisitaties zijn bezocht door één of meer visitatiecommissies leverden voor een deel informatie aan die betrekking heeft op het facultaire niveau. In de meeste gevallen is die informatie beschreven in een facultaire zelfstudie.

De informatie over het facultaire niveau is geanalyseerd door medewerkers van QANU op basis van een protocol dat gebaseerd is op het accreditatiekader van de NVAO. Deze medewerkers van QANU hebben ook een bezoek afgelegd aan de deelnemende instellingen om aanvullende informatie te vergaren, om de analyses te toetsen en faciliteiten te bekijken. De analyses werden vastgelegd in een facultair rapport voor elke deelnemende instelling, waarin de stand van zaken bij die instelling wordt beschreven. De teksten zijn voorgelegd aan de faculteiten, die vaststelden of de documenten feitelijke onjuistheden bevatten. De rapporten zijn vervolgens aangeboden aan de visitatiecommissies.

Werkwijze commissie

De commissie hield op 11 maart 2005 haar startvergadering. Tijdens deze vergadering werden het domeinspecifieke referentiekader van de commissie en de taakverdeling binnen de commissie vastgesteld, alsmede de werkwijze doorgenomen. De werkwijze zoals voorgeschreven in het beoordelingskader van QANU is leidraad geweest voor de commissie.

De voorbereidingsfase

Allereerst hebben de projectleiders de zelfevaluatierapporten gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Op grond daarvan is bepaald of de rapporten bruikbaar waren voor het visitatiebezoek. Nadat de zelfevaluatierapporten in orde waren bevonden, zijn de commissieleden en projectleiders zich inhoudelijk gaan voorbereiden op het bezoek. De projectleiders hebben op basis van de zelfevaluatierapporten voorlopige analyses opgesteld. De commissieleden lazen het zelfevaluatierapport (en bijlagen) en formuleerden vragen die werden doorgegeven aan de projectleiders. De projectleiders stelden uit alle vragen een document op dat voorlag tijdens het visitatiebezoek. Ieder panellid heeft alle rapporten gelezen en beoordeeld. In de meeste gevallen is er ook vooraf een aantal vragen aan de visitatiecoördinator gestuurd. Dit waren vragen waarvan de commissie verwachtte dat de beantwoording hiervan enige voorbereiding zou vergen.

Tijdens een voorbereidende vergadering aan het begin van het bezoek werd elke visitatie concreet voorbereid.

Het visitatiebezoek

De projectleider heeft een basisbezoekprogramma gemaakt voor de (dag)indeling van het visitatiebezoek. Dat bezoekprogramma is in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de betrokken visitatiecoördinator aangepast aan de specifieke situatie van de opleiding. De commissie concludeert dat het bezoekschema bij kleine opleidingen er toe leidde dat de com-

missie vaak meerdere keren met dezelfde personen sprak, maar dan in verschillende hoedanigheden. Tijdens het visitatiebezoek is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, opleidingsbestuur, docenten, studenten, afgestudeerden, opleidingscommissies, examencommissies en studiebegeleiding. Daarbij is er, wat docenten en studenten betreft, steeds afzonderlijk gesproken met vertegenwoordigers van de bachelor- en de masteropleidingen (of in een enkel geval de doctoraalfase als voorloper daarvan).

Tijdens ieder bezoek is materiaal ter inzage gevraagd en bestudeerd en plande de commissie een spreekuur in ten behoeve van spontane aanmeldingen van studenten of docenten.

De commissie gebruikte het grootste deel van de laatste middag van het bezoek voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleiding. Tijdens de bezoeken zijn de voorlopige oordelen gegeven, waarbij de voorgeschreven checklist is gevolgd. De oordelen werden pas na afloop van de bezoeken definitief. In het accreditatiestelsel is voor de beoordeling op facetniveau een vierpuntsschaal voorgeschreven: 1 (=onvoldoende), 2 (=voldoende), 3 (= goed), (4 = excellent) en op onderwerpniveau een tweepuntsschaal: voldoende of onvoldoende.

Aan het einde van het bezoek heeft de voorzitter een mondelinge terugkoppeling gegeven op grond van de eerste bevindingen van de commissie. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en eerste indrukken per opleiding.

Tot stand komen van de oordelen

De commissie heeft de manier waarop oordelen van de vierpuntsschaal worden geïnterpreteerd en in de praktijk gehanteerd door QANU gevolgd. Dat houdt in:

- De beoordeling 'onvoldoende' wijst erop dat het facet beneden de gestelde verwachting ligt en dat beleidsaandacht op dit punt nodig is;
- De beoordeling 'voldoende' houdt in dat het facet beantwoordt aan de basisstandaard of basisnorm;
- De beoordeling 'goed' houdt in dat het niveau van het facet uitstijgt boven de basiskwaliteit;
- De beoordeling 'excellent' houdt in dat voor het facet een niveau wordt gerealiseerd waardoor de beoordeelde opleiding, zowel nationaal als internationaal, als een voorbeeld van goede praktijk kan functioneren.

De commissie heeft bewust gebruik gemaakt van de mogelijkheid om te differentiëren in de oordelen. Een onvoldoende is gegeven indien de commissie acute beleidsmaatregelen noodzakelijk acht. Een voldoende betekent dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit. Bij het oordeel goed geeft de commissie niet alleen uiting aan haar positieve waardering, maar wil zij de opleiding ook stimuleren naar een excellent toe te werken. Opmerkingen in het kader van mogelijke verbeteringen of kritische opmerkingen van de commissie moeten bij een score van voldoende of hoger dus worden geïnterpreteerd als een verbetering bovenop de geconstateerde basiskwaliteit en niet als mogelijke verbetering tot het niveau van basiskwaliteit.

De rapportage

De projectleider heeft, op basis van de bevindingen van de commissie, een conceptrapport opgesteld. Dat is in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter en daarna aan de overige

commissieleden. Tijdens de slotvergadering op 27 en 28 september 2005 zijn de becommentarieerde concepten besproken met de commissie.

Steeds zijn in één opleidingsrapport de bachelor- en de masteropleiding beschreven, waarbij de eerste onderwerpen steeds zijn voorzien van een apart oordeel voor beide opleidingen. Aan de deeltijdopleidingen is, voor zover aangeboden, alleen aandacht besteed indien er daadwerkelijk sprake is van afwijkingen van de voltijdopleidingen.

Na de slotvergadering zijn de verdere commentaren en opmerkingen van de commissieleden verwerkt in een definitieve versie van het rapport. Na accorderen door de voorzitter zijn het algemene deel en het betreffende concept van het opleidingsrapport aangeboden aan de faculteiten voor correctie van eventuele feitelijke onjuistheden. Op 7 december 2005 waren de feitelijke onjuistheden en commentaren van de opleidingen binnen bij de projectleider. Deze zijn verwerkt in het rapport en/of per e-mail afgehandeld.

Bezoekprogramma

In Bijlage B is een standaard bezoekprogramma opgenomen.

De bezoeken hebben plaatsgevonden in de periode april 2005 tot en met juni 2005

Bestudering materiaal ter plaatse

De commissie heeft tijdens het bezoek systematisch materiaal ter bestudering en verificatie doorgenomen. De opleidingen hebben het volgende materiaal ter beschikking gesteld:

- Alle scripties uit de zelfstudie (ook bachelorscripties) en eventueel beoordelingsformulieren als die gebruikt zijn
- Voorlichtingsmateriaal
- Studiemateriaal: handboeken en syllabi, readers, studiehandleidingen
- Voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten, stageverslagen
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken
- Stagereglementen/handleidingen
- Tentamen- en examenreglement
- Toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding e.d.)
- Recente verslagen opleidingscommissie, examencommissie, onderwijsjaarverslagen, BaMa overgangsregelingen
- College-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en) etc.
- Alumni-enquêtes
- Medewerkers tevredenheidsonderzoek
- Verslagen/rapporten facultaire onderwijscommissies
- Verslagen/rapporten relevante (d.i. voor het onderwijs) ad-hoc commissies
- Jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar)
- Facultaire sociale jaarverslagen

Alle opleidingen hebben openheid van zaken gegeven. Wanneer gewenste informatie naar het oordeel van de commissie niet volledig voorhanden was, heeft de commissie gevraagd die informatie te verstrekken. De opleidingen hebben naar de mate van hun mogelijkheden de gevraagde informatie verschaft.

Kengetallen Universitair Onderwijs (KUO-cijfers)

QANU heeft aan de schrijvers van de zelfevaluaties cijfermateriaal verstrekt dat afkomstig is van een database die onder auspiciën van de VSNU is ontwikkeld. Deze cijfers worden ook wel de KUO-cijfers genoemd (Kengetallen Universitair Onderwijs). Deze database bevat gegevens over onder andere studenteninstroom, rendementen en studieduur van de cohorten 1988/89 tot en met 2000/01. Aangezien

de cijfers op identieke wijze door het CBS worden bewerkt, is het mogelijk om de universiteiten en opleidingen onderling te vergelijken. Met uitzondering van de cijfers over het aantal ingeschrevenen zijn alle cijfers over instroom, rendementen en studieduur gebaseerd op één basisdefinitie: de student heeft niet eerder aan een bepaalde opleiding van een instelling ingeschreven gestaan. Dit wordt ook wel de inschrijving Eerstejaars-Opleiding-Instelling (EOI) genoemd. Studenten met meer dan één inschrijving blijven dus buiten beschouwing vanwege het feit dat ze niet goed toe te delen zijn in hoofd- en nevenopleiding. In de KUO-cijfers ontbreekt daarom soms relevante informatie, vooral over aantallen en rendementen in nevenstudies. De commissie heeft naast de KUO-cijfers ook kennis genomen van de rendement- en doorstroomcijfers, zoals die door de opleidingen zelf worden gebruikt, vaak voor interne doeleinden en ten behoeve van het monitoren van beleidsmaatregelen. Bij het beoordelen van de rendementen worden de maatregelen die de opleiding heeft genomen om deze te verbeteren betrokken.

Kwaliteit afgestudeerden

Om zo goed mogelijk vast te stellen of de behaalde eindkwalificaties overeenkomen met de eisen die mogen worden gesteld aan een afgestudeerde, heeft de commissie de opleidingen gevraagd relevante informatie ter beschikking te stellen die daar inzage in geeft, zoals bijvoorbeeld recent alumni-onderzoek of onderzoeken naar de positie van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Het beeld is gecompleteerd door gesprekken met studiebegeleiders, alumni en studenten.

Ter voorbereiding op de visitatie heeft de commissie negen afstudeerverslagen per opleiding per bezoek beoordeeld. Ook de commissieleden die bij een bepaald bezoek afwezig waren hebben van te voren een aantal scripties beoordeeld. De selectie geschiedde door projectleider en voorzitter conform het protocol uit de lijst van de laatste vijfentwintig afstudeerscripties (drie hoge, drie middel en drie lage waarderingen). In sommige gevallen heeft de commissie slechts doctoraalscripties gezien. Wanneer de commissie twijfelde aan het niveau of de beoordelingswijze heeft zij een aantal scripties extra opgevraagd en gelezen. De opleidingen is gevraagd om de beoordelingsformulieren bij de betreffende scripties te voegen. De commissie heeft op die wijze inzage gekregen in de criteria die bij de beoordeling van de eindscripities worden gehanteerd. De overige scripties van de 25 meest recente werkstukken lagen ter inzage tijdens het bezoek van de visitatiecommissie.

Bevindingen met betrekking tot de visitatie

De commissie is bij haar bezoeken aan elk van de zeven betrokken instellingen gastvrij ontvangen. Alle instellingen hadden de bezoeken zeer zorgvuldig voorbereid en er was sprake van een goede samenwerking, zowel in de voorbereidingsfase als tijdens de bezoeken zelf. De commissie heeft tijdens de bezoeken in een openhartige sfeer met bestuurders, docenten en studenten

kunnen praten. Mede daardoor kon zij de vragen stellen die zij nodig achtte ter verifiëring van of aanvulling op de zelfevaluatierapporten. In drie gevallen (EUR, VU en RUG) is instellingen verzocht om materiaal na te sturen naar aanleiding van het bezoek. De opleidingen hebben daaraan voldaan.

De commissie merkt op dat de verzoeken om extra informatie achteraf direct samenhangen met het accreditatiestelsel. De visitatiecommissie Geschiedenis is bij drie van de zeven bezoeken gestuit op een reorganisatie of op (ver gevorderde) reorganisatieplannen. Hoewel het een gegeven is dat opleidingen zelden of nooit stilstaan (bijvoorbeeld omdat ze geacht worden zichzelf te verbeteren), gaat een reorganisatie veelal gepaard met ingrijpende wijzingen in het studieprogramma. Er wordt gesneden in de formatie van de staf en dat werkt door in de invulling van het programma. Als een opleiding zich midden in een reorganisatieprocedure bevindt of op het punt staat daar aan te beginnen is het voor de visitatiecommissie, ondanks haar positieve oordeel en de vraag achteraf om extra informatie, niet altijd volledig te overzien welke gevolgen dit heeft voor de inhoud en organisatie van de opleiding.

Uiteraard probeerden de betrokken opleidingen bij krimpende middelen zo goed mogelijk onderwijs te geven en waar mogelijk van de nood een deugd te maken door verbeteringen door te voeren.

4. Algemene inhoudelijke bevindingen

Algemeen

De kwaliteit van de geschiedenisopleidingen en de andere gevisiteerde opleidingen in Nederland is zeer behoorlijk. De staf is van een goed niveau, beschikt in veel gevallen over goede internationale contacten, heeft naar het oordeel van de studenten over het algemeen goede didactische kwaliteiten en is meestal zeer toegankelijk als studenten zich met hun noden, problemen en studieplannen melden. De organisatie van het onderwijs, de materiële voorzieningen en de kwaliteitszorg rond de cursussen hebben over het algemeen de volle aandacht van bestuur en docenten. Alle bacheloropleidingen kan men met een gerust hart aan de studenten aanraden en zondermeer aan buitenlandse studenten aanbevelen, mochten er Engelstalige colleges zijn. Bovendien hebben de opleidingen zich als gevolg van de bachelor-masterstructuur over het algemeen succesvol weten te vernieuwen, zodat zij veelal grote stromen studenten trekken en eigenlijk overal een kurk zijn waar de letterenfaculteit op drijft. Bovendien blijkt de geschiedenisopleiding de studenten hoogwaardige academische attitudes bij te brengen die maatschappelijk waardevol zijn.

Omgaan met een veranderende belangstelling voor Geschiedenis

De problemen waarmee de studierichtingen Geschiedenis in de afgelopen jaren te maken hadden, en nog steeds te maken hebben, zijn volgens de commissie niet nieuw. Een grote stroom studenten dient zich aan, doordat veel studenten belangstelling hebben voor de studie Geschiedenis. De opleidingen hebben de opdracht van de overheid, die hoger onderwijs voor velen wil stimuleren, om deze stroom te bedienen. Dit gegeven is al een decennium of drie oud. Even lang al weten de opleidingen dat het perspectief van die studenten slechts in zeer beperkte mate kan zijn dat zij één van de twee klassieke beroepen kunnen uitoefenen waartoe de studie Geschiedenis opleidt: docent of onderzoeker.

De studierichtingen Geschiedenis maken in de meeste gevallen deel uit van faculteiten Letteren of Geesteswetenschappen. Deze faculteiten moeten een belangrijk deel van hun middelen verdienen door onderwijs te leveren aan veel studenten, en dat geldt dus ook voor hun opleidingen Geschiedenis. Binnen de faculteiten wil men, zo heeft de commissie ervaren, in het algemeen een zo groot mogelijk palet aan vakken handhaven. Daarvoor zijn zowel financiële als inhoudelijke redenen. Overwegend is ongetwijfeld de inhoudelijke overweging dat de betrokken opleidingen en specialismen binnen de Letterenfaculteiten ervaren worden als belangrijke specialismen, die een integraal onderdeel dienen te vormen van het aanbod van de faculteit. De financiële reden is dat ook een kleine studierichting studenten, en dus geld, binnenbrengt. Bovendien zou het voortdurend ontslaan van oud en aannemen van nieuw personeel, dat nodig zou zijn om steeds op de wisseling in studentenbelangstelling te reageren, kostbaar zijn. Inhoudelijk bestaat het besef dat een volwaardige faculteit een breed palet aan disciplines en specialisaties dient te omvatten. Bovendien is een studierichting die vandaag uit de mode is, wellicht de studententrekker van morgen. In het algemeen reageren de faculteiten hierop door disciplines samen te voegen tot grotere eenheden. Had men vroeger aparte studierichtingen Frans, Spaans en Italiaans, met een aparte hoogleraar Franse, Spaanse, en Italiaanse taalkunde, nu de studentenaantallen steeds kleiner zijn geworden zijn deze samengevoegd tot één opleiding Romaanse talen, waardoor men zonnodig kan volstaan met één hoogleraar Romaanse taalkunde.

Binnen de opleidingen Geschiedenis is volgens de commissie een vergelijkbare reactie opgetreden. Hier gaat het om specialisaties die meer dan wel minder studenten trekken. Tot op zekere hoogte wordt de personeelsomvang van de specialisaties aan de studentenbelangstelling aangepast. Dat is echter niet altijd aantrekkelijk: ontslagen kosten geld en de staf van een afdeling die weinig studenten trekt, is soms juist zeer succesvol in onderzoek. Het is daarom aantrekkelijker om een deel van de staf van afdelingen die weinig studenten trekt te behouden, en in te zetten voor het onderwijs. Dat kan door een kanteling van de oriëntatie van het onderwijs. Tien jaar geleden was nog een groot deel van het geschiedenisonderwijs ingedeeld in de conventionele hoofdvakken Oudheid, Middeleeuwen, Vroeg-Moderne, Moderne en Sociaal-Economische Geschiedenis, met wat plaatselijke varianten in de periodisering van het moderne tijdvak en aandacht voor vaderlandse geschiedenis. Studenten kregen in de eerste fase van hun studie een introductie in deze hoofdvakken en kozen daaruit een hoofdvak dat ze bleven volgen tot hun afstuderen. Momenteel kiezen veel opleidingen Geschiedenis ervoor om wel met een introductie in deze vakken te beginnen, maar in de loop van de opleiding wordt het aanbod thematisch. Aan cursussen over internationale betrekkingen, de stad of comparatieve geschiedenis kunnen staffleden uit verschillende traditionele hoofdvakken bijdragen. In deze flexibele opzet kan aan veel studentenwensen tegemoet gekomen worden.

De commissie tekent aan dat de visitatie wat sommige masters betreft te vroeg kwam, omdat deze nauwelijks of niet van start waren gegaan.

Verscheidene typen masters

Binnen en rond de opleiding Geschiedenis hebben zich volgens de commissie tegen bovenstaande achtergrond verschillende typen masters gevormd:

1. masters gericht op betrekkelijk scherp omschreven beroepen (bijvoorbeeld Humanitarian Assistance of Journalistiek in Groningen);
2. masters gericht op ontwikkelingen die in de belangstelling staan (bijvoorbeeld Europese studies in Amsterdam, Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties en Euroculture in Groningen of Internationale Betrekkingen in Utrecht);
3. masters aansluitend bij succesvolle interdisciplinaire activiteiten op onderzoeks- of onderwijsgebied (bijvoorbeeld Middeleeuwse studies en Renaissance studies in Utrecht, Oudheidkunde in Amsterdam);
4. masters die een vierde jaar met academische vaardigheden aanbieden om het niveau van de bachelor te verhogen (bijvoorbeeld de 'doorstroommasters' Geschiedenis).

De masters gericht op beroepen hebben een programma dat zichtbaar gericht is op de daarmee samenhangende eindtermen. Er is een duidelijk civiel effect en de eerste resultaten lijken op hoge rendementen te wijzen. De masters gericht op ontwikkelingen die (al langere tijd) in de belangstelling staan (Europese studies in Amsterdam, Internationale Organisaties en Internationale Betrekkingen in Groningen of Internationale Betrekkingen in Utrecht) leiden niet direct op tot een bepaald beroep, maar sluiten wel aan bij ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt (2).

Deze twee typen masters hebben gemeen dat ze de samenhang van een discipline missen. In zekere zin geldt dat ook voor het derde type master, maar hier is inmiddels een traditie gegroeid van succesvol geschiedenisonderwijs en – onderzoek, waardoor een duidelijk profiel is ontstaan. De laatste categorie opleiding (doorstroommaster Geschiedenis) profiteert nog het meest van een consensus over de aanpak in het vak, de grenzen ervan, bekende en beruchte

vakgenoten, citeerwijzen, relevante tijdschriften, kortom *do's and don'ts*. Een deel van deze gebruiken wordt bewust aangeleerd in het onderwijs, maar een even belangrijk deel wordt impliciet gelaten en pikt de succesvolle student en passant op.

De kracht van de consensus van de discipline is zichtbaar in de positie van Maatschappijgeschiedenis in Rotterdam. De studie Maatschappijgeschiedenis is indertijd opgezet als een bewuste afwijking van veel van wat gewone historici bond: andere criteria voor en grenzen van de tijd/hoofdvakken, een groter belang van sociaal-wetenschappelijke theorievorming, meer aandacht voor de grote lijn. Vanaf het eerste begin werd deze nieuwe aanpak echter gehinderd door de traditionele afgrenzing van de deskundigheid van de staf, van bestaande publicatiemogelijkheden en vakliteratuur. Inmiddels richt Maatschappijgeschiedenis zich langzaam weer naar de 'gewone' geschiedenis. Hierbij heeft een rol gespeeld dat de Erasmus Universiteit Rotterdam de opleidingsnaam Maatschappijgeschiedenis heeft moeten veranderen in Geschiedenis. In 1997 heeft een herordening plaatsgevonden van het landelijk opleidingsaanbod (commissie Veldhuis) en de lijsten van deze nieuwe, grotendeels geclusterde, opleidingen werden door de universiteiten aangeboden aan de Informatie Beheer Groep (IBG) ter registratie in het CROHO voor het jaar 2000-2001.

Zoals gezegd missen de beide eerst genoemde typen masters de bindende kracht die uitgaat van een eigen discipline. Dat is sterker merkbaar naarmate de staf in zo'n master zelf afkomstig is uit onderling sterk verschillende disciplines. In zulke gevallen dient extra zorg besteed te worden aan het aanbieden van theoretische handvatten aan de studenten, dan wel aan cursussen die het de studenten vergemakkelijken om te gaan met de disciplinaire verscheidenheid binnen de master. In het algemeen kiezen de masters die gebaseerd zijn op een beroepsveld (Humanitarian Assistance, Journalistiek, Conflict Studies and Human Rights) veelal de eerste optie. De mogelijkheid om in een speciale cursus om te gaan met interdisciplinariteit wordt onder meer benut door interdisciplinaire masters als Mediëvistiek of Renaissance studies in Utrecht. Als interdisciplinaire opleidingen van geen van deze opties gebruik maken, bestaat het risico dat de master onvoldoende samenhang vertoont.

Succesvolle interdisciplinaire activiteiten op onderzoeksgebied vormen een goede basis voor een onderzoeksmaster, maar als er op dat terrein ook een professionele master ontworpen wordt, dient speciale zorg gegeven te worden aan het zichtbaar maken van de veronderstelde maatschappelijke functie van het vakgebied. Gebeurt dat niet, dan loopt de master het risico niet meer te worden dan een reservoir van extra keuzemogelijkheden voor de student en van vakken die de staf niet op andere plaatsen in het programma kwijt kan.

Omdat de professionele master Geschiedenis veel weg heeft van het oude doctoraal Geschiedenis, is hier het risico van een onduidelijk maatschappelijk effect minder groot, of misschien alleen maar gemaskeerd. Omdat de opleiding de cohesie van de discipline heeft, springt niet meteen in het oog dat er in feite een tamelijk groot probleem is, namelijk de vraag waartoe deze opleiding in maatschappelijke termen eigenlijk opleidt. De ongetwijfeld culturele en algemene functie van de letterenvakken is groot en de commissie wil opleidingen en studenten geenszins adviseren zich eenzijdig op de 'markt' te richten. Ze is echter wel van mening dat iedere opleiding de verantwoordelijkheid heeft studenten op gepaste wijze kennis te laten maken met en voor te bereiden op de beroepen die de afgestudeerden uitoefenen.

Er lijkt een tendens aanwezig waarbij voor iedere leerstoel aan elke opleiding specialistische masterprogramma's worden ontwikkeld. Dit is op termijn onhoudbaar en volgens de commissie zowel didactisch onwenselijk als financieel verspillend, als er minder dan 15 studenten zijn ingeschreven. Niet elke universiteit hoeft alles aan te bieden. Samenwerking in het aanbieden van masterprogramma's om voldoende studenten te trekken is gewenst. Daarom, maar ook om andere redenen, beoordeelt de commissie deze ontwikkeling naar samenwerking en differentiatie uiteindelijk als positief. De oude structuur kon gemakkelijk aanleiding geven tot

verkokering, zowel in de opleiding als in de contacten tussen stafleden. Deze verkokering wordt nu doorbroken. De propedeuses zijn veelal logischer van opbouw dan in het verleden, omdat er meer vanuit de opleiding als geheel geredeneerd wordt dan vanuit de 'belangen' van hoofdvakken. Dat daarvoor een andere logica, die van de overzichtelijke opbouw vanuit hoofdvakken, aan belang heeft ingeboet, vervult de commissie met enige spijt, maar zij ziet dat als onvermijdelijk.

Rendementen, arbeidsmarktperspectief en internationalisering

Voor Geschiedenis ligt het landelijk gemiddelde van het rendement na het eerste jaar van de bacheloropleiding op 66%. De commissie meende in eerste instantie hier de achilleshiel van de opleidingen Geschiedenis ontdekt te hebben. In de loop van het visitatieproces werd het de commissie echter duidelijk dat dat oordeel aanzienlijk gerelativeerd moest worden. Tot de lage rendementscijfers wordt bijgedragen door een aantal factoren dat veelal buiten de macht van de opleidingen ligt.

Tot deze factoren behoort het bestaan van spookstudenten. Uit berekeningen aan de universiteit van Amsterdam blijkt dat 10 % van de studenten nauwelijks of geen onderwijs volgt. Kennelijk bestaat er een groep studenten voor wie het ingeschreven staan als student externe voordelen met zich mee brengt (studiefinanciering, OV-jaarkaart). Of die zich met serieuze studieuze bedoelingen inschrijven, maar die bedoelingen zelfs niet beginnen te realiseren. De commissie heeft voldoende aanwijzingen dat dit verschijnsel aan de Universiteit van Amsterdam wellicht meer voorkomt dan elders, maar zich zeker niet tot deze instelling beperkt.

Een belangrijk verschijnsel, dat niet geheel buiten de macht van de opleidingen ligt maar door hen niet beheerst wordt, is het arbeidsmarktperspectief van de afgestudeerden. Voor het grootste deel van de studenten leidt de studie Geschiedenis op voor die banen in de maatschappij waar een algemene vorming op academisch niveau gewenst is. Voor de specifiek historische beroepen leraar geschiedenis en historisch onderzoeker bestaan gespecialiseerde masteropleidingen, wat nog eens benadrukt dat de opleidingen in de bachelorfase en de doorstroommaster vrij algemeen zijn. Hierboven is al besproken hoe de opleidingen Geschiedenis met verschillende masters proberen het arbeidsmarktperspectief te verbeteren. Ze moeten daarbij laveren tussen de Scylla van het aantrekkelijke en duidelijke beroepsperspectief waar de arbeidsmarkt echter in feite beperkt is (journalist, wetenschappelijk onderzoeker) en de Charybdis van een beroepsperspectief dat een zekere toespitsing betekent, maar allerm minst een zekerheid biedt op de voorbereiding op een specifiek beroep (Internationale Betrekkingen, Europese studies). Voor zover er mogelijkheden bestaan om tussen deze beide klippen te varen, is die koers de afgelopen jaren door de opleidingen geschiedenis gekozen. Voor de overgrote meerderheid van de bijna afgestudeerden geschiedenis betekent dat niet dat hun beroepsperspectief noodzakelijkerwijs slecht is. Verschillende opleidingen volgen hun afgestudeerden en daaruit blijkt dat de afgestudeerde historici doorgaans een baan op academisch niveau vinden, zij het lang niet altijd als eerste baan na hun afstuderen. Het betekent echter wel dat studenten tijdens de studie geen wenkend baanperspectief hebben en dat de arbeidsmarkt maar zelden aan hen trekt. Dit bevordert het studierendement niet.

Studenten reageren op dit onduidelijke perspectief geregeld met het volgen van extra studieonderdelen, een handelwijze die de commissie 'stapelstrategie' heeft genoemd. Tegenover de kille arbeidsmarkt staat de vertrouwde opleiding, die nog meer interessante en nuttige studieonderdelen aanbiedt. Studenten vinden het een interessante optie om meer dan de verplichte studieonderdelen te volgen en zo hun vakkennis te vergroten. Het is begrijpelijk dat de staf, die inhoudelijk met het vak begaan is, de belangstellende studenten daarin niet ontmoedigt.

Dat past ook in een Nederlandse traditie, waarin lang studeren vrij gewoon was en veel stafleden zelf lang over hun studie gedaan hebben. Des te meer is het te prijzen dat in een deel van de opleidingen zulke studenten er nadrukkelijk op gewezen worden dat zij hun kansen op de arbeidsmarkt ook kunnen schaden door te lang in hun opleiding te blijven hangen. De commissie is van mening dat de opleidingen studenten die de stapelstrategie volgen altijd zouden moeten wijzen op deze schaduwzijde.

De verlenging van de studieduur kan ook in verband gebracht worden met het systeem van studiefinanciering. Nederlandse studenten maken niet graag schulden. Liever kiezen zij ervoor hun studie zoveel mogelijk zelf te financieren door het nemen van bijbaantjes. Zo is het fenomeen van de parttime student ontstaan, voor wie de studie maar een beperkt deel van zijn eigenlijke werkzaamheden inneemt. Dat dit gevolgen heeft voor de kwaliteit of het tempo van de studie is evident. Zelfs het uiteindelijke afstuderen kan in gevaar komen als studenten in hun bijbaantje blijven hangen.

In veel andere opzichten zetten de opleidingen zich in om efficiënt om te gaan met de talenten van studenten. Meer dan in het verleden onderzoeken de opleidingen vroegtijdig wat voor vlees zij in de kuip hebben. De norm lijkt daarbij een driedeling in het aanbod te worden. Studenten waarvan vast komt te staan dat zij de opleiding niet aankunnen, wordt in een vroeger stadium dan in het verleden geadviseerd om hun heil elders te zoeken. In Leiden en Rotterdam is, en wordt, in het eerste jaar een bindend studieadvies uitgebracht. Andere opleidingen hebben hiervoor niet gekozen. Zij merken doorgaans op dat een bindend studieadvies vooral een verwijzende functie heeft en het studierendement niet verhoogt. De commissie is van mening dat van het bindend studieadvies wellicht geen grote verbetering van het rendement te verwachten is, maar dat het risico dat studenten afgewezen worden, die zonder bindend studieadvies de studie afgemaakt zouden hebben, navenant klein is. Ze onderstreept de signaalfunctie die van het bindende studieadvies (minimaal 40 ECTS) uit gaat. De commissie adviseert opleidingen naast een bindend studieadvies ook een goed studievoortgangssysteem te ontwikkelen.

Aan de andere kant van het spectrum wordt aan goede studenten meer dan in het verleden een programma aangeboden waarin het hen mogelijk wordt gemaakt om het studiepad te verzwaren. De commissie juicht deze initiatieven toe. Zij maken de studie aantrekkelijker voor goede studenten en dragen bij aan een goed rendement en, voor zover de extra activiteiten met studiepunten gehonoreerd worden, vergroten zij de kans dat goede studenten vroeg voldoende studiepunten verzamelen en dus van kansen op de arbeidsmarkt gebruik kunnen maken.

Tussen deze beide groepen in bevindt zich de meerderheid van 'gewone' studenten. De opleidingen hebben ook voor deze groep een aantal maatregelen getroffen om het rendement te verhogen. Tot het pakket van maatregelen behoort strenger toepassen van de regels rond herkansen en doorstromen, het invoeren van mentoren en tutoren, het bieden van veel toetsmomenten, van meer contacturen en van begeleiding bij het schrijven van scripties (scriptieklases), en het tot norm maken dat inschrijven voor een cursus ook betekent dat die gevolgd wordt en met een toets wordt afgesloten. De gevisiteerde opleidingen hebben allen een deel van deze maatregelen ingezet, wat een extra belasting van de toch al zwaar belaste staf betekend heeft. Daardoor kan ook geconstateerd worden dat dergelijke maatregelen wel leiden tot een iets beter rendement, maar niet tot een radicale verbetering ervan.

Tot de wenselijke vormen van strengheid behoort dat alleen studenten toegelaten worden tot de masteropleiding die het bachelordiploma behaald hebben. De commissie constateerde gevallen waarin het de wens van de opleiding was om dit verplicht te stellen, maar dat instellingsbeleid dit onmogelijk maakte. Door zulk beleid stimuleert de instelling dat bachelorstudenten hun masterstudie aan de eigen instelling voortzetten. Als argument tegen een 'harde knip' tussen bachelor en master wordt wel genoemd dat de studenten daardoor studievertraging zouden kunnen oplopen, omdat zij niet altijd meteen na de voltooiing van een bachelor met

een master kunnen beginnen. De commissie is echter van mening dat de masteropleidingen studenten in deze positie handreikingen moeten bieden om zich alvast op de masteropleiding voor te bereiden. Te denken valt hier bijvoorbeeld aan leeslijsten of hulp bij zelfstudie. De commissie is van mening dat het veilig stellen van instroom in de eigen master door een ‘zachte knip’ tussen bachelor en master in de context van het bevorderen van studentenmobiliteit niet wenselijk is.

De commissie heeft moeten constateren dat de invoering van de bachelor-masterstructuur het in de praktijk vaak moeilijker gemaakt heeft om studieonderdelen aan andere, vooral buitenlandse, universiteiten te volgen en om stage te lopen. De praktijk wijkt af van wat met de verklaring van Bologna werd beoogd. Dit geldt zowel voor de bachelor- als de masteropleidingen. De commissie betreurt dit. Ze beschouwt zowel stage lopen als het volgen van studieonderdelen in het buitenland, als een belangrijke versterking van de positie van studenten op de arbeidsmarkt. De commissie dringt er daarom met klem op aan dat wegen gezocht worden om deze mogelijkheden weer te vergroten. Ook als de opleiding leidt tot een baan in wetenschappelijk onderzoek is een stage aanbevelenswaardig. Er zijn naast de universiteiten zelf een groot aantal wetenschappelijke instellingen waar zo’n stage gelopen kan worden. Studenten doen hier ervaring op met werk, net zoals dat in andere stages het geval is. Bovendien leren zij het onderzoeksklimaat kennen aan een andere instelling dan hun eigen opleiding. De masteropleiding Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft op dit gebied een behartigenswaardig initiatief genomen, door het aangaan van convenanten met wetenschappelijke en maatschappelijke instellingen.

Het feit dat 80% studenten in niet-historische beroepen terecht komt wordt onvoldoende doordacht. Het nut van de opleiding wordt voor deze studenten uitsluitend in termen van algemene academische vaardigheden, die de student in de loop van zijn studie opbouwt, gedefinieerd. Deze studenten kwamen vooral vanuit een inhoudelijke motivatie op de studie af en niet primair om academische vaardigheden op te doen. Er zit een gevaar in deze legitimatie op grond van algemene academische vaardigheden. De betekenis van de inhoud van het vak wordt zo te kort gedaan. Volgens de commissie zouden de opleidingen scherper moeten nadenken over de inhoudelijke betekenis van de studie voor de 80% studenten die niet in een historisch beroep terecht komt. Het zou de positie van geschiedenis in de samenleving versterken als duidelijk werd dat er naast een economische en juridische manier van denken ook een, minstens zo waardevolle, historische manier van denken bestaat. Reflectie op de positie van geschiedenis in de kennissamenleving lijkt hoe dan ook geen luxe.

Nationale profilering en samenwerking

In hun presentatie vermelden de opleidingen met meer of minder nadruk specifieke kenmerken die de eigen opleiding onderscheiden van andere Nederlandse opleidingen. De specifieke kenmerken die genoemd worden variëren van de grootstedelijke omgeving (UvA), de kwaliteit van de staf (UL), het aanbieden van geschiedenis van het katholicisme (RUN) tot de theoretische en sociaal-wetenschappelijke invalshoek (EUR) en de kleinschaligheid van de opleidingscultuur (VU). Deze zelfbeelden worden in veel gevallen gedeeld door staf en studenten, en kunnen in die zin als krachtig beschouwd worden. Deze zelfbeelden staan echter een kritische zelfreflectie in de weg en maakt het opleidingen moeilijk om over de eigen grenzen heen te kijken. Deze zelfbeelden of lokale mythes bergen een gevaar in zich. Ze kunnen dienen als excuus voor minder goed lopende zaken (“onze studenten komen nu eenmaal vooral voor het leven in de grote stad”) of als rem op kritische zelfreflectie op basis van feiten (“wij zijn excellent”, “bij ons is het toch kleinschalig en goed”; “wij hebben zo’n theoretisch programma” om

maar enkele voorbeelden te noemen). Deze mythes functioneren dan als een manier om de buitenwereld op een zekere afstand te houden.

Tegelijkertijd constateert de commissie dat de lokale mythes niet terug te vinden zijn in de onderwijsprogramma's of de kwaliteit van de afstudeerscripties¹. In de afgeleverde producten lijken de opleidingen Geschiedenis aanzienlijk op elkaar. De studenten die de commissie gesproken heeft verdedigen over het algemeen sterk de keuze van hun opleiding en zouden dezelfde keuze maken als zij opnieuw moesten kiezen. Tegelijkertijd is duidelijk dat de oorspronkelijke keuze om voor een bepaalde opleidingsplaats te kiezen, gemaakt wordt op gronden die buiten de opleiding liggen (nabijheid tot ouderlijke woning, aanwezigheid van familie en vrienden, aantrekkelijke stad) dan wel op een indruk van de atmosfeer opgedaan tijdens de voorlichting of het contact met de opleiding rond de voorlichting. Over inhoudelijke verschillen tussen de opleidingen weten de studenten op het moment van het kiezen van een initiële opleidingsplaats weinig. Opvallend was hoe weinig argumenten van confessionele voorkeur in dit verband genoemd werden. De commissie sprak enkele studenten die van opleiding veranderd waren, omdat zij gedurende de opleiding ontdekten dat het aanbod elders beter bij hun belangstelling paste. Een dergelijke overstap komt maar zelden voor. Gezien de goede kwaliteit van alle gevisiteerde opleidingen in het cluster geschiedenis is het begrijpelijk dat de studenten weinig tussen de opleidingen kiezen op grond van inhoudelijke overwegingen. Om dezelfde reden is dat ook geen groot bezwaar. Men zal door deze keus nergens zwaar teleurgesteld worden.

In dit licht bepleit de commissie dat zoveel mogelijk ruimte geboden wordt aan studenten om hun studie gedeeltelijk elders, zowel in binnen- als buitenland, in te vullen. Een deel van de opleidingen en docenten stimuleert dat al actief, maar dit zou nog algemener kunnen en moeten. Ook in dit verband is het van belang een duidelijke knip te hebben tussen bachelor en master, en studenten niet toe te staan met een masteropleiding te beginnen voordat de bachelor geheel is afgerond. Hoewel veel van de gevisiteerde masters nog heel jong zijn en een afgerond oordeel dus nog niet goed mogelijk is, lijkt zich hier een nationale markt te kunnen ontwikkelen. Het valt de commissie daarbij op dat de instellingen de neiging hebben om een 'eigen' master te ontwikkelen. Samenwerking tussen twee of meer opleidingen bij het aanbieden van een master zou in allerlei combinaties goed denkbaar zijn, maar komt niet voor. Ook op het terrein van de onderzoeksmaster – die geen onderdeel van deze visitatie uitmaakt – lijkt zich een trend voor te doen van vermindering van nationaal onderwijsaanbod door landelijke onderzoeksscholen en toename van plaatselijk aanbod. Gezien de geringe verschillen tussen de plaatselijke opleidingen, de kleine aantallen studenten in sommige masters en het belang van inhoudelijke specialisatie in de uitoefening van sommige beroepen, waaronder de wetenschap, vervult deze ontwikkeling de commissie met enige zorg. Het zou de studenten gemakkelijker gemaakt kunnen worden om studieonderdelen elders te volgen, indien de organisatie van het onderwijs (begin- en einddata van blokken, omvang van standaardcursussen in ECTS, vorm van roosters, erkenning van studieonderdelen) meer gelijk zou lopen.

HBO-studenten

Er bestaat binnen opleidingen Geschiedenis een twijfelachtige tendens tot het weren van HBO-studenten, onder wie degenen met een HBO-diploma Geschiedenis. Er lijken echter geen termen voor een algehele afwijzing, en zeker niet voor van deze laatste groep. De cijfers geven nauwelijks slechtere resultaten voor HBO-instromers en bij één opleiding was een

¹ Doordat bachelor- en masterscripties nog niet in voldoende plaatsen en mate aanwezig zijn, kan deze observatie alleen nog betrekking hebben op doctoraalscripties.

HBO-instroomster de enige student die tot het Honors Program werd toegelaten. Een algemene maatregel gericht tegen alle HBO-instromers dient vooral het symbolische doel: wij stellen hoge eisen. Wel lijkt het aangewezen tot een goede selectie van deze instromers te komen.

Kwaliteitszorg en evaluatie visitatie

De commissie is positief over de lopende ontwikkelingen en vorderingen in de kwaliteitszorg. De kwaliteitszorg op vakniveau loopt goed, die op jaarniveau is in ontwikkeling. De kwaliteitszorg op curriculumniveau blijft evenwel achter. Alumnimonitoren worden, als ze er al zijn, vooral als geruststelling en legitimatie en niet als beleidsinstrument gebruikt. Hieruit blijkt dat de overgang van docentgeoriënteerd naar studentengeoriënteerd denken over onderwijs wel duidelijk onderweg is, maar nog beslist niet voltooid is. De wijze van monitoren verschilt per instelling.

Het belang van de visitatie is onder meer zelfreflectie in de context van accreditatie. Opleidingen zijn genoodzaakt te reflecteren op het eigen functioneren bij het opstellen van de zelfevaluatie. Een sterk punt van het accreditatiestelsel is volgens de commissie de toetsbaarheid van de claims en de inhoudelijke aansluiting bij het Europese Tuning-project². Het QANU-kader, aan de hand waarvan de commissie de opleidingen heeft beoordeeld, is voor verbetering vatbaar. Zij baseert zich daarbij op haar eigen ervaringen met het QANU-kader. De commissie heeft het kader als een strak keurslijf ervaren, waardoor er minder ruimte was voor een uitwisseling op niveau over de opleidingen. De veelheid aan facetten leidt soms tot een onsamenhangende en bureaucratische rapportage, die het niet altijd mogelijk maakt om kwaliteiten van opleidingen tot hun recht te laten komen. De commissie verlangde op die momenten naar meer integrale oordelen, die veelzeggender en scherper zijn dan het bureaucratisch jargon. Bovendien kan door de veelheid aan facetten een misleidende indruk van het eindoordeel ontstaan. Sommige opleidingen zullen zich erop voor laten staan dat zij veel scores 'goed' hebben, terwijl dat door het ongelijke gewicht van de facetten niet hoeft te betekenen dat het ook een betere opleiding is.

De commissie stelt voor het kader aan te passen, zodat meer gewerkt kan worden vanuit een integrale en doordachte visie van de opleiding op:

- Eindtermen voor de inhoud van het vak
- Eindtermen met betrekking tot academische attitudes
- Didactisch concept
- Relatie tussen geschiedenis en samenleving

De commissie acht het vooral belangrijk dat de inhoudelijke aspecten van de opleiding meer tot uiting komen, bijvoorbeeld de reflectie op de betekenis van een vak in de hedendaagse samenleving ten opzichte van andere generalistische vakken, zoals Economie of Rechten. Tevens beveelt de commissie aan om de toetsbaarheid te verscherpen door:

- Verfijning rendementsanalyses
- Inhoudelijke toetsing bachelor– masterthesis door twee docenten
- Evaluatiesysteem op cursus-, jaar-, en programmaniveau door studenten en alumni waarvan de uitkomsten transparant zijn

² Het Tuning-project is een Europees project gericht op gemeenschappelijke aspecten in de onderwijsstructuren en de inhoud van Europese opleidingen. In het project is een methodologie ontworpen om verscheidene curricula te begrijpen en ze te kunnen vergelijken (Tuning Educational Structures in Europe, González en Wagenaar, 2003).

- Monitoring plaats historici op arbeidsmarkt
- Monitoring resultaten Nederlandse studenten in buitenland
- Monitoring internationalisering
- Analyse studievertraging

De commissie acht het onnodig om alle facetten op een vier-puntsschaal te moeten beoordelen. Vaak kan een eenvoudig check-systeem worden toegepast: voldoet het of niet? Levert het systeem van monitoring op een betrouwbare manier de resultaten of niet? Vervolgens kan dan een gemotiveerd integraal oordeel over de opleiding als geheel – visie plus resultaten – gegeven worden. Het systeem van monitoring kan volgens de commissie goed door de instelling zelf gecontroleerd worden. Een visitatiecommissie hoeft dan alleen marginaal of steekproefsgewijs te toetsen of de instelling dat goed doet. Vervolgens kan zij zich op opleidingsniveau beperken tot de vraag wat er met de resultaten van de monitoring gedaan is. De inhoudelijke analyse kan beperkt worden tot de beoordeling van de inhoudelijke samenhang in het programma, de visie op het onderwijs en de beoordeling en kwaliteit van de toetsen en scripties. Een dergelijke werkwijze zou ook voor de opleiding zinvoller en transparanter zijn. Het accreditatieproces zou dan beter aansluiten bij de onderwijspraktijk en voor de opleiding een meer inhoudelijke en minder bureaucratische voorbereiding vergen.

DEEL II: FACULTAIR DEEL

1. Rapport over de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam

1.1. Inleiding

1.1.1. Structuur en organisatie van de faculteit

De faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam profileert zich als *een brede, klassieke faculteit met een Europees profiel, wortels in de stad Amsterdam en internationale ambities*. Deze breedte komt tot uitdrukking in het aanbod van opleidingen. In de woorden van de faculteit kan die breedte omschreven worden als een *21e-eeuwse invulling van het klassieke 'Bildungsideal'*. De faculteit sluit daarmee in haar eigen ogen aan bij de algemeen maatschappelijke tendens die van academische vorming vraagt dat deze breed is én bij veranderingen in de cultuur die zich vooral in de grootstedse omgeving van Amsterdam voordoen. Door het brede scala aan opleidingen draagt de faculteit bij aan de diversiteit van de Amsterdamse cultuur, terwijl zij tegelijkertijd zelf profiteert van de internationale uitstraling van Amsterdam als cultuurstad en van de bijbehorende culturele en cultuurhistorische instellingen. Voor verschillende onderdelen van de onderwijs- en onderzoeksprogramma's van de faculteit bestaan er samenwerkingsverbanden met Amsterdamse instellingen.

De faculteit der Geesteswetenschappen is ontstaan op 1 november 1997 uit een fusie van de faculteiten der Letteren, Wijsbegeerte en Godgeleerdheid. De faculteit beschouwt de fusie als geslaagd, want de grenzen tussen de 'oude' faculteiten zijn verdwenen en de fusie heeft tot nieuwe vormen van samenwerking geleid, zowel op het terrein van onderwijs als op dat van onderzoek. De faculteit heeft financieel gezien een zware periode achter de rug, maar is inmiddels in dat opzicht in rustiger vaarwater terecht gekomen.

Het dagelijks bestuur van de faculteit wordt gevormd door de decaan, de directeur bedrijfsvoering en de secretaris. Dit bestuur wordt bijgestaan door het faculteitsbureau, met de afdelingen Academische Zaken, Personeel en Organisatie, Planning en Control en het Administratiekantoor, en door de diensten Technisch-facilitaire Zaken en ICT-voorzieningen. De ondersteunende diensten opereren integraal, voor de faculteit als geheel.

De faculteit heeft de invoering van de bachelor-masterstructuur aangegrepen om nieuwe en voor studenten aantrekkelijke opleidingen aan te bieden, zoals Algemene Cultuurwetenschappen, Europese studies en Media en Cultuur. Tegelijkertijd streeft zij naar bestending van het traditionele aanbod aan opleidingen, zoals Geschiedenis, Kunstgeschiedenis, de moderne talen en de klassieke talen. De faculteit hanteerde het uitgangspunt dat de invoering van de bachelor-masterstructuur meer moest zijn dan het aanbrengen van een 'knip' in de bestaande doctoraalopleidingen.

De faculteit voert een intensief internationaliseringsbeleid en is naar eigen zeggen op het gebied van onderwijs de meest internationale faculteit van de UvA. De faculteit streeft ernaar dat alle studenten die afstuderen een buitenlandse component in hun studie inbrengen. Met meer dan 100 buitenlandse instellingen bestaat een uitwisselingsovereenkomst en de faculteit trekt jaarlijks ongeveer 150 uitwisselingsstudenten. Ruim 230 studenten volgen elk jaar een deel van hun opleiding in het buitenland. Naast internationalisering door uitwisseling is 'internationalisation at home' een credo van de faculteit. Waar het vakgebied dat toelaat, wordt

een internationale omgeving gecreëerd, waarin zowel Nederlandse als buitenlandse studenten in een internationale omgeving en conform internationale normen worden opgeleid.

De faculteit kent een matrixorganisatie. De faculteit is onderverdeeld in afdelingen, onderwijsinstituten en onderzoeksinstituten. Het personeel is ondergebracht in een afdeling en wordt van daaruit ingezet in onderwijs en onderzoek. De faculteit kent zes afdelingen (Geschiedenis, Archeologie en Regiostudies, Kunst-, Religie- en Cultuurwetenschappen, Mediastudies, Neerlandistiek, Taal- en Letterkunde en Wijsbegeerte). De voorzitters van de afdelingen dragen formeel zorg voor het wetenschappelijk personeel binnen de afdeling en voor de disciplineontwikkeling op de terreinen die door de afdeling worden bestreken. Zij vormen samen met het dagelijks bestuur het facultair bestuursberaad.

De faculteit kent zes onderwijsinstituten: Geschiedenis, Archeologie en regiostudies, Kunst, Religie- en Cultuurwetenschappen, Neerlandistiek, Taal- en letterkunde, Mediastudies en Wijsbegeerte. Binnen het onderwijsinstituut Kunst- en Cultuurwetenschappen wordt apart het Mediacluster onderscheiden. Aan het hoofd van elk instituut staat een onderwijsdirecteur, die zorgdraagt voor de inrichting, de organisatie en de evaluatie van de onderwijsprogramma's in het onderwijsinstituut en hierover verantwoording aflegt aan de decaan. De onderwijsdirecteur wordt ondersteund door een studieadviseur, één of meer opleidingscoördinator(en) en een secretariaat. Omwille van redenen van efficiency heeft elk onderwijsinstituut een examencommissie, waarin van elke opleiding minimaal één lid van de onderwijsgevende staf is opgenomen. De directeur van het onderwijsinstituut fungeert als technisch voorzitter van deze commissie. De decaan en het hoofd Academische Zaken overleggen regelmatig met de onderwijsdirecteuren. Daarnaast vindt eens per vier weken het Facultair Onderwijsberaad (FOWB) plaats, een gezamenlijk overleg van alle onderwijsdirecteuren met de decaan en het hoofd Academische Zaken. Binnen dit FOWB komt het onderwijsbeleid tot stand en wordt dit regelmatig geëvalueerd.

De hier kort beschreven bestuursstructuur is recent geëvalueerd door IVA Beleidsonderzoek en Advies uit Tilburg. Uit deze evaluatie bleek dat de verdeling van verantwoordelijkheden, met name tussen de afdelingsvoorzitter en de onderwijsdirecteur, verder zou kunnen worden gepreciseerd. De faculteit overweegt daarom om onderwijsinstituten en afdelingen dichter bij elkaar te brengen. Een andere belangrijke uitkomst van de evaluatie is dat de onderwijsorganisatie, ondanks deze onduidelijkheid, effectief is.

1.1.2. Invoering bachelor-masterstructuur en afbouw ongedeelde opleidingen: stand van zaken

De bacheloropleidingen aan de faculteit der Geesteswetenschappen zijn gestart op 1 september 2002. De invoering van de masteropleidingen vond een jaar later plaats.

De faculteit heeft de overgang op de bachelor-masterstructuur naar eigen zeggen gedegen voorbereid. Dankzij de tijdige start van de voorbereidingen is de overgang goed verlopen. Er was voldoende tijd voor het opstellen van overgangsregelingen, het informeren van staf en studenten, het aanpassen van het wervingsmateriaal en het aanpassen van procedures en administraties. De introductie van de bachelor-masterstructuur heeft in nauw overleg met onderwijsdirecteuren, opleidingscommissies en medezeggenschaporganen plaatsgevonden. Er zijn geregeld discussie- en informatiebijeenkomsten georganiseerd. Docenten en studenten zijn op

verschillende manieren (website, folders, bijeenkomsten) geïnformeerd over de invoering van de bachelor-masterstructuur. Bij verschillende opleidingen is extra capaciteit voor studiebegeleiding vrijgemaakt. Doctoraalstudenten konden aangeven of zij wilden doorgaan in de 'oude' doctoraalopleiding, dan wel of zij wilden overstappen naar de bacheloropleiding. Studenten die al in het derde of vierde jaar van hun doctoraalstudie waren, is aangeraden de studie in de oude structuur af te ronden. Studenten die nog aan het begin van hun opleiding stonden, zijn zoveel mogelijk gestimuleerd om naar de bachelor-masterstructuur over te stappen. Voor beide groepen studenten is er een overgangsregeling gemaakt.

Een relatief klein aantal doctoraalstudenten (vooral jongerejaars) heeft de stap van doctoraal naar bachelor- of masterprogramma gemaakt.

Vanaf 1 september 2002 is van een trimesterstructuur overgegaan op een semesterstructuur. Met andere faculteiten aan de instelling en met zusterfaculteiten werden afspraken gemaakt over een standaard jaarindeling. Hierdoor wordt het voor studenten eenvoudiger om onderwijs aan andere faculteiten te volgen. Alle modules worden vanaf 1 september 2002 als semestermodule aangeboden. Oude doctoraalmodules zijn in de meeste gevallen omgezet in nieuw onderwijs in de bachelor- of masterfase. Doctoraalstudenten kiezen uit dit nieuwe aanbod van bachelor- en mastermodules.

1.2. Het beoordelingskader

De faculteit hanteert een onderwijsfilosofie die verbreding combineert met verdieping. Bij de introductie van de bachelor-masterstructuur heeft deze filosofie haar uitwerking gekregen. Studenten zijn in de bachelor verplicht een minor van minimaal 30 ECTS-studiepunten buiten de eigen opleiding te volgen. Daarnaast kunnen 30 ECTS-studiepunten aan keuzevakken of een stage besteed worden. In die keuzeruimte kunnen studenten zogenaamde 'stercolleges' volgen, colleges waarin, meestal vanuit een interdisciplinair perspectief, aandacht besteed wordt aan één van de basisdisciplines van de geesteswetenschappen. De minor en de vrije keuzeruimte stellen studenten in staat om een redelijk intensief programma van een andere discipline te volgen en zo hun mogelijkheden voor een vervolgopleiding op masterniveau te verbreden.

Het uitgangspunt van de faculteit bij de herstructurering van de doctoraalopleidingen was de gedachte dat een volledige academische studie zowel een bachelor- als een masteropleiding omvat. Tegelijkertijd zijn zowel bachelor- als masteropleidingen zelfstandige opleidingen die elk met een apart diploma worden afgesloten en die elk toegang geven tot een specifiek deel van de arbeidsmarkt en tot bepaalde vervolgopleidingen.

De faculteit ziet het bachelordiploma dus als een 'scharnierpunt', waarna een student verschillende vervolgroutes kan kiezen. De faculteit verwacht dat de groep studenten die voor de invoering van de bachelor-masterstructuur de universiteit zonder doctoraaldiploma verliet, in veel gevallen binnen de bachelor-masterstructuur wel in de gelegenheid zal zijn de studie met een (bachelor)diploma af te ronden. Deze studenten zullen met een bachelordiploma meer toegerust zijn om op de arbeidsmarkt functies te vervullen die academische denkwijzen en vaardigheden vereisen. De faculteit heeft er daarom bij de opbouw van de bachelorprogramma's rekening mee gehouden dat het bachelordiploma voor een groot aantal studenten een uitstapmoment zal zijn. Het zijn samenhangende, afgeronde programma's.

1.2.1. Doelstellingen opleiding

F1: Domeinspecifieke eisen

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

De faculteit heeft voor alle opleidingen een aantal gemeenschappelijke eindtermen geformuleerd. De algemene eindtermen van de bacheloropleidingen, die daarnaast ook meer inhoudelijke of vakspecifieke eindtermen hebben, zijn:

De student die de opleiding heeft afgesloten:

1. beschikt over een algemene oriëntatie in de geesteswetenschappen, alsmede over kennis van de globale wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek;
2. is in staat problemen op het terrein van de geesteswetenschappen te analyseren, alsmede daarover mondeling en schriftelijk te rapporteren, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek;
3. beschikt over een aantal vaardigheden die onmisbaar zijn voor het verwerven van vakspecifieke kwaliteiten, zoals een redelijke beheersing van ICT-technieken, alsmede het vermogen zowel zelfstandig als in teamverband te werken;
4. beschikt over elementair inzicht in en overzicht over andere discipline(s) dan de gekozen hoofdrichting;

Ook alle masteropleidingen hebben – naast de vakspecifieke eindtermen – een aantal algemene eindtermen gemeenschappelijk, die volgens de faculteit overeen komen met de algemene wetenschappelijke kwalificaties, omdat ze vooral betrekking hebben op academische competenties. De algemene eindtermen van de masteropleidingen zijn de volgende.

De student die de opleiding heeft afgesloten:

1. beschikt over een gedegen oriëntatie in het geesteswetenschappelijk onderzoek;
2. is in staat verschillende theoretische visies over een onderwerp uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen;
3. heeft een goede passieve alsmede schriftelijk actieve taalvaardigheid in het Engels;
4. beheerst de relevante ICT-technieken;
5. is in staat om zelfstandig te werken, alsmede volwaardig te functioneren in teamverband.;
6. is in staat de belangrijke thema's in contemporaine debatten op het terrein van de eigen specialisatie uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen.

F2: Niveau: Bachelor en Master

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor of een Master.

Volgens de faculteit sluiten de hierboven weergegeven algemene eindtermen van bacheloropleidingen en de disciplinespecifieke eindtermen die op het niveau van de opleidingen zijn vastgelegd aan bij de Dublin-descriptoren:

Kennis en inzicht

In de bacheloropleiding worden de grondbeginselen van het vak aangeleerd. De bachelor kan onder meer wetenschappelijke teksten objectief samenvatten, analyseren, weergeven en vergelijken. Hij/zij kan wetenschappelijk aanvaardbare vragen en hypothesen formuleren naar aanleiding van bestudeerde bronnen. De bachelor is breed georiënteerd, wat onder meer blijkt uit zijn kennis van relevante hulpwetenschappen.

Toepassen kennis en inzicht

De bachelor beheerst de onderzoeksmethoden en technieken van de eigen discipline passief en een aantal daarvan actief. De professionaliteit van de bachelor blijkt uit zijn deskundigheid om onderzoeksresultaten uit zijn vakgebied te vertalen naar de beroepssfeer.

Oordeelsvorming

De bachelor is in staat problemen op het terrein van de geesteswetenschappen in het algemeen en het wetenschappelijk onderzoek van het eigen vakgebied in het bijzonder in kaart te brengen en te analyseren. Hij is in staat om op basis van zijn beoordeling van de kwaliteit van wetenschappelijke onderzoek op het terrein van de eigen discipline een standpunt te bepalen over belangrijke thema's in contemporaine debatten die relevant zijn voor de geesteswetenschappen.

Communicatie

In vervolg op de analyse van de problemen op het terrein van de geesteswetenschappen en de vakdiscipline heeft de bachelor geleerd hierover mondeling en schriftelijk te rapporteren, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek.

Leervaardigheden

De bachelor beschikt over vaardigheden voor zelfstandig studeren die onmisbaar zijn voor de doorstroming naar masterprogramma's. Hij beheerst relevante ICT-technieken en kan zowel zelfstandig als in teamverband werken aan het toepasbaar maken van kennis van het vak.

Op een vergelijkbare manier beargumenteert de faculteit dat de eindtermen van masteropleidingen aansluiten bij de Dublin-descriptoren.

Kennis en inzicht

In de masteropleiding wordt voortgebouwd op de kennis die en het inzicht dat de student in de bacheloropleiding heeft opgedaan. Kennis en inzicht worden zodanig verbreed en verdiept dat de afgestudeerde in staat is om zelfstandig onderzoek te doen op basis van wetenschappelijk verantwoorde vragen en hypothesen. Een afgestudeerde van een duale master is bovendien in staat om in een specifiek beroepsveld specifieke (kennis)lacunes te identificeren en op basis van onderzoek die lacunes op te vullen.

Toepassen kennis en inzicht

Een afgestudeerde is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied. Hij is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.

Na de duale master is de afgestudeerde bovendien in staat om concrete vragen uit de beroepssfeer te vertalen in onderzoeksvragen die hij zelfstandig of in teamverband kan uitwerken.

Oordeelsvorming

Een afgestudeerde is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen. Na de duale master is een afgestudeerde bovendien in staat om beoefenaren van een specifieke beroepspraktijk te wijzen op beroepsethische en sociaal-maatschappelijke consequenties van hun werk. Bovendien is de afgestudeerde in staat om belangrijke thema's in contemporaine debatten op het terrein van de geesteswetenschappen uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen.

Communicatie

Een afgestudeerde is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.

Leervaardigheden

Een afgestudeerde bezit de leervaardigheden die hem in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter. Na de duale master is een afgestudeerde bovendien in staat om zelfstandig te opereren in een specifieke beroepspraktijk. De afgestudeerde is in staat om zonder begeleiding op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen in die beroepspraktijk.

F3: Oriëntatie WO

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een Bachelor en een Master:

- De eindkwalificaties zijn ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de relevante praktijk in het toekomstige beroepenveld.
- Een WO-bachelor heeft de kwalificaties voor toegang tot tenminste één verdere WO-studie op masterniveau en eventueel voor het betreden van de arbeidsmarkt.
- Een WO-master heeft de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of multi- en interdisciplinaire vraagstukken op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor een WO-opleiding vereist of dienstig is.

Er is in de eindtermen expliciet aandacht voor de ontwikkeling van academische attitude en vaardigheden. In de algemene, facultaire eindtermen komt het wetenschappelijke karakter van de opleiding duidelijk naar voren. Studenten worden in staat geacht problemen op het terrein van de geesteswetenschappen te analyseren, ze moeten logisch kunnen redeneren en analytisch en kritisch kunnen denken. Studenten ontwikkelen de vaardigheid problemen wetenschappelijk te beoordelen en te behandelen. De kennis en het inzicht dat de student verondersteld wordt te verkrijgen tijdens de bacheloropleidingen is breed en interdisciplinair.

De faculteit stelt dat elke bachelor beroepen kan uitoefenen waarvoor een academisch denkniveau is vereist. De bachelor is in staat (academisch) onderzoek op zijn merites te beoordelen en academische vaardigheden toe te passen in zijn of haar beroepspraktijk. De bacheloropleiding is zo ingericht dat studenten zonder disciplinaire deficiënties in een master van dezelfde discipline kunnen instromen. Ze hebben tegelijkertijd de mogelijkheid om in andere masteropleidingen in te stromen. Sommige masteropleidingen stellen aanvullende eisen aan het gevolgde onderwijs, bijvoorbeeld wat de invulling van de minor betreft. De faculteit overweegt minors te ontwikkelen, waarmee studenten met een niet-aansluitende bacheloropleiding toch in een aansluitmaster kunnen instromen.

1.2.2. Programma

F4: Eisen WO

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een HBO- of een WO-opleiding:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen relevante disciplines.
- Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.
- Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

De faculteit heeft ervoor gekozen om bacheloropleidingen in te richten als brede academische opleidingen met een gedegen inleiding in een discipline. Voor alle bacheloropleidingen binnen de faculteit der Geesteswetenschappen geldt dat studenten verplicht zijn een minor van 30 ECTS-studiepunten buiten het eigen vakgebied volgen. Deze verplichting geldt alleen dan niet, wanneer de student de minor in het buitenland volgt of wanneer de minor interdisciplinair is. In het kader van de algemene academische vorming volgen alle studenten modules die gewijd zijn aan wetenschapsfilosofie (10 ECTS-studiepunten) en aan onderzoeks- en informatievaardigheden (10 ECTS-studiepunten), in het kader waarvan studenten worden geoefend in het doen van onderzoek, argumenteren en presenteren. Een bacheloropleiding wordt afgesloten met een eindwerkstuk (eveneens 10 ECTS-studiepunten), meestal een scriptie, soms een stageverslag.

De masterfase is bestemd voor specialisatie en voor het opdoen van zelfstandige onderzoekservaring. Het programma bestaat uit specialisatiemodules (40 ECTS-studiepunten) en een masterscriptie (20 ECTS-studiepunten). Studenten hebben de mogelijkheid om, in overleg met de mastercoördinator (een gedelegeerde van de examencommissie), een deel van het programma zelf samen te stellen. Daarbij kunnen zij gebruikmaken van het aanbod van de eigen master, maar ook van het aanbod van andere masters van de faculteit en/of van zusterfaculteiten. Om tegemoet te komen aan wensen van studenten om in deze fase een specialistisch programma te kunnen volgen, bestaat een deel van het onderwijsaanbod uit 'tutorials', waarin docenten met een zeer klein aantal studenten specialistische onderwerpen behandelen

Studenten kunnen een vrij programma volgen, zowel in de bachelor- als in de masterfase. Hierbij hanteert de faculteit de volgende procedure, waarmee zij waarborgt dat het gevolgde curriculum doeltreffend is om de beoogde kwalificaties te realiseren. De student legt een voorstel voor een vrij programma aan de decaan voor, die de examencommissie vraagt om het voorstel te beoordelen en af te handelen. Bij de samenstelling van een vrij programma kan de student advies vragen aan een studieadviseur of een mastercoördinator.

De algemene criteria waaraan het programma van een vrije bacheloropleiding minimaal moet voldoen zijn:

- een omvang van 180 studiepunten, waarin een scriptie of stage van minstens 10 studiepunten is opgenomen;
- de verplichte modulen Academische Vaardigheden en Wetenschapsfilosofie maken deel uit van het programma;
- minimaal 90 studiepunten worden op postpropedeutisch niveau gevolgd.

Door het verplicht stellen van een aantal vakken waarborgt de faculteit de realisatie van een deel van de algemene eindtermen die betrekking hebben op de algemene academische vorming van de studenten.

De faculteit biedt studenten eveneens de mogelijkheid een vrije masteropleiding te volgen, waarvan het programma in ieder geval dient te voldoen aan de volgende eisen:

- een totale omvang van 60 studiepunten, waarin
- een scriptie van minstens 20 studiepunten en
- 40 studiepunten colleges op masterniveau.

De faculteit kent voor een aantal opleidingen deeltijdvarianten. De studenten van deze varianten volgen in de meeste gevallen het normale dagonderwijs, maar in een lager tempo. In plaats van 60 ECTS-studiepunten per jaar zijn 40 ECTS-studiepunten per jaar gepland. De planning van het onderwijs van de deeltijdstudenten wordt individueel geregeld met de studieadviseur of onderwijscoördinator. Deeltijdstudenten kunnen van dezelfde ICT- en Blackboardfaciliteiten gebruik maken als de voltijdstudenten.

F5: Relatie tussen doelstellingen en inhoud programma

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen. De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

De algemene, facultaire eindtermen van bacheloropleidingen zijn op de volgende manier in de programma's van die opleidingen geconcretiseerd.

Elementair inzicht in en overzicht over andere discipline(s) dan de gekozen hoofdrichting. In elke bacheloropleiding binnen de faculteit is ruimte gereserveerd voor een minor (van minimaal 30 en maximaal 60 ECTS-studiepunten) die studenten naar eigen inzicht kunnen invullen, mits zij kiezen voor een vakinhoud die buiten de eigen opleiding ligt. Op deze manier verkrijgen studenten inzicht in en overzicht over een andere discipline dan de hoofdrichting die zij gekozen hebben.

Algemene oriëntatie in de geesteswetenschappen, kennis van de globale wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek. Deze kennis wordt expliciet aangeleerd in de module Wetenschapsfilosofie van 10 studiepunten. Deze module wordt aangeboden binnen elke bacheloropleiding en bestaat uit een algemeen geesteswetenschappelijke hoorcollegereeks en een parallellopend vakspecifiek werkcollege. Wetenschapsfilosofische achtergronden van de verschillende vakgebieden binnen de geesteswetenschappen komen zowel in het algemene deel van de module als binnen de vakspecifieke onderdelen aan de orde.

Vaardigheden die onmisbaar zijn voor het verwerven van vakspecifieke kwaliteiten, zoals een redelijke beheersing van ICT-technieken, alsmede het vermogen zowel zelfstandig als in teamverband te werken. Deze vaardigheden komen in specifieke propedeusemodulen Academische Vaardigheden aan de orde en worden daarna geïntegreerd in kleinschalig werk-groeponderwijs.

Is in staat problemen op het terrein van de geesteswetenschappen te analyseren, alsmede daarover mondeling en schriftelijk te rapporteren, zowel aan vakgenoten als aan een breder publiek. Deze vaardigheid wordt in vrijwel elke module aangeleerd en getest, doordat studenten referaten houden, werkstukken maken, essays schrijven en vooral doordat er interactie plaatsvindt in de werkgroepen. Per opleiding is aangegeven op welke wijze deze doelstellingen binnen de opleiding verankerd zijn.

F6: Samenhang programma

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Bij de opbouw van de bachelorprogramma's heeft de faculteit rekening gehouden met het feit dat voor een groot aantal studenten een bachelordiploma een eindpunt zal kunnen zijn. De bacheloropleiding is daardoor op zich een samenhangend, afgerond geheel die los kan staan van de masteropleiding.

De verplichte vakken Wetenschapsfilosofie en Academische Vaardigheden sluiten volgens de faculteit aan bij de disciplinaire vakken.

F7: Studielast

Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggelaten.

De scriptie vormt voor veel studenten een struikelblok. Daarom heeft de faculteit de scriptiebegeleiding met name in de bachelorfase geïntensiveerd. Diverse opleidingen hebben scriptiewerkgroepen ingevoerd.

F8: Instroom

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten:

WO-bachelor: VWO, HBO-propedeuse of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit toelatingsonderzoek.

WO-master: bachelor en eventueel (inhoudelijke) selectie.

Zowel op centraal als op decentraal niveau vinden verschillende voorlichtingsactiviteiten plaats voor aankomende bachelor- en masterstudenten. Deze lopen uiteen van beurzen, voorlichtings- en open dagen tot proefstuderen en meeloopdagen. De faculteit streeft ernaar haar instroom te stabiliseren op 1250 eerstejaars studenten in de bachelorfase. Zij wil gerichte initiatieven nemen om het aantal allochtone studenten te vergroten.

De faculteit richt zich met haar masteropleidingen op een internationale markt. Een belangrijk deel van het onderwijs in deze fase wordt daarom in het Engels aangeboden. De faculteit biedt sinds september 2003 ruim 15 internationale masterprogramma's aan, die openstaan voor zowel Nederlandse als buitenlandse studenten. De faculteit streeft ernaar een instroom in de masteropleidingen te genereren van minimaal 435 studenten. In het studiejaar 2004-2005 was zo'n 50% van de studenten in de masteropleidingen afkomstig uit het buitenland.

Traditioneel kent een aantal opleidingen een relatief grote instroom vanuit het HBO. Door de invoering van de bachelor-masterstructuur richt de belangstelling zich nu vooral op masteropleidingen. HBO-bachelors hebben nooit rechtstreeks toegang tot een masteropleiding,

maar moeten eerst deficiënties wegwerken. Voor veel opleidingen met een grote instroom van HBO-studenten zijn schakelprogramma's ontwikkeld met een omvang van maximaal 60 ECTS-studiepunten. De module Wetenschapsfilosofie maakt in alle gevallen deel uit van een schakelprogramma. Als er voor een opleiding geen standaardschakelprogramma is ontwikkeld, kan een HBO-bachelor een verzoek indienen bij de examencommissie voor een individueel programma. HBO-studenten met meer dan 60 ECTS-studiepunten aan deficiënties moeten zich voor een bacheloropleiding inschrijven, maar ze kunnen wel vrijstellingen krijgen.

Studenten van de Hogeschool van Amsterdam, waarmee de Universiteit van Amsterdam nauw samenwerkt, kunnen al in de laatste fase van hun opleiding beginnen met het schakelprogramma.

F9: Duur

De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de omvang van het curriculum:

WO-bachelor: in de regel 180 studiepunten.

WO-master: minimaal 60 studiepunten, afhankelijk van de opleiding.

De bacheloropleidingen die de faculteit aanbiedt hebben een omvang van 180 ECTS-studiepunten, de eenjarige masteropleidingen hebben een omvang van 60 ECTS-studiepunten.

F10: Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

De introductie van ICT in het onderwijs heeft volgens de faculteit niet alleen haar weerslag op de infrastructuur van het onderwijs, maar ook op de didactische werkvormen. Mede door het gebruik van 'Blackboard' wordt onderwijs steeds meer een interactief proces waarbij van studenten een steeds actievere inbreng wordt gevraagd. De digitale leeromgeving vereist in de ogen van de faculteit dan ook een aanpassing van het didactisch concept. Zij zal de komende jaren experimenteren met de introductie van competentiegericht onderwijs, met name in het vaardigheden- en taalverwervingsonderwijs.

F11: Beoordeling en toetsing

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

De organisatie van de toetsing is opgenomen in de algemene facultaire delen van de OERen van de opleidingen. Bachelors hebben met ingang van het academisch jaar 2005-2006 twee tentamenkansen, masterstudenten drie. De uitslag moet binnen 28 dagen na het tentamen zijn bekendgemaakt. Bij het cluster Mediastudies loopt een pilot met twee tentamenkansen.

Elk onderwijsinstituut heeft een examencommissie, waarin van iedere opleiding minimaal een lid van de onderwijsgevende staf is opgenomen. De examencommissie beoordeelt het geheel aan toetsen voor de betreffende opleidingen, stelt het examenreglement vast waarin de gang van zaken tijdens tentamens is geregeld, bewaakt en beoordeelt individuele aanvragen van studenten, onder meer over te verlenen vrijstellingen, en beoordeelt de aanvragen voor een vrij programma.

1.2.3. Inzet van personeel

F12: Eisen WO

De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een WO-opleiding:
Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied.

Leden van de wetenschappelijke staf besteden in principe 60% van hun tijd aan onderwijs en 40% aan onderzoek. Hoogleraren en uhd's gebruiken een deel van hun onderwijstijd voor begeleiding van promovendi. Docenten zonder onderzoekstijd, die alleen worden ingezet in het taalvaardigheidsonderwijs, besteden 80% van hun tijd aan onderwijs, 15% aan onderwijsgebonden onderzoek en 5% aan overige taken. Binnen de Universiteit van Amsterdam is de onderzoeksformatie niet rechtstreeks gekoppeld aan de onderwijsformatie. De faculteit heeft onlangs, in het kader van het met het College van Bestuur afgesloten vierjarige bestuursconvenant, 10 fte onderzoeksformatie extra toegewezen gekregen wat voor een deel zal worden gebruikt om gepromoveerde docenten onderzoekstijd te geven.

Elk lid van de wetenschappelijke staf is in beginsel lid van een onderzoeksinstituut. Voor het lidmaatschap van een onderzoeksinstituut gelden kwaliteitseisen – promotie, regelmatig publiceren – die jaarlijks worden getoetst. Ook de uitkomst van deze evaluatie wordt in de functioneringsgesprekken en bij bevorderingsbesluiten betrokken.

F13: Kwantiteit personeel

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

De faculteit kampte met overbezetting voor een aantal vakgebieden, terwijl er op andere vakgebieden een tekort was (meestal jonge vakgebieden met een groeiende studentenbelangstelling). Het College van Bestuur heeft zich, in het kader van het bestuursconvenant 2001-2004, garant gesteld voor deze overbezetting, waardoor de faculteit de financiële ruimte kreeg om nieuw personeel aan te trekken voor opleidingen die duidelijk meer studenten trokken. Daarnaast zijn er, eveneens met behulp van extra middelen van het College van Bestuur, in het kader van het 'nieuwe generatie offensief' elf jonge, veelbelovende wetenschappers aangetrokken die breed inzetbaar zijn in de faculteit. Met het budget van het College van Bestuur is ook het personeelsbeleid vernieuwd.

F14: Kwaliteit personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De faculteit streeft naar het flexibiliseren en moderniseren van haar personeelsbeleid en naar het vergroten van de inzetbaarheid van haar wetenschappelijke staf. Zij heeft, in aanvulling op het systeem van universitair functieordenen, extra eisen opgesteld voor het aanstellen en bevorderen van medewerkers. Docenten komen in aanmerking voor een bevordering naar schaal 12 op basis van een uitgebreid onderwijsportfolio. De uitkomsten van onderwijsevaluaties worden in functioneringsgesprekken betrokken.

De faculteit streeft ernaar met iedere medewerker tijdens een functioneringsgesprek afspraken te maken over ontwikkelingsmogelijkheden. Met 85% van de medewerkers wordt in ieder

geval elke twee jaar en met 64% ieder jaar een functioneringsgesprek gevoerd. Tijdens zo'n gesprek worden behaalde resultaten besproken, wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van competenties. Waar nodig en mogelijk worden dus afspraken gemaakt over opleiding en verdere ontwikkeling. De voorzitters van de afdelingen voeren functioneringsgesprekken met de hoogleraren. De faculteit besteedt extra aandacht aan het voeren van deze gesprekken. De gesprekken worden gepland door het secretariaat van de afdeling, dat ook bewaakt of de gesprekken daadwerkelijk plaatsvinden. Beoordelingsgesprekken worden gevoerd wanneer er beslissingen moeten worden genomen met rechtspositionele gevolgen voor een medewerker, zoals een aanstelling in vaste dienst of een bevordering. Elke afdeling beschikt over een klein eigen budget voor opleiding en scholing van het wetenschappelijk personeel. De faculteit streeft ernaar om opleidingsplannen op te stellen, waarin specifieke aandacht wordt besteed aan onderwijs- en onderzoekskwalificaties. De faculteit wil in sterkere mate centraal beleid voeren met betrekking tot scholing en opleiding.

De faculteit verwacht van nieuwe medewerkers dat zij niet alleen over een bewezen staat van dienst in het onderzoek, maar ook over ruime en vooral brede onderwijservaring beschikken. In navolging van het 'nieuwe generatie offensief' blijft de faculteit ernaar streven nieuwe medewerkers zo veel mogelijk cohortsgewijs aan te stellen. Met elke nieuwe medewerker wordt een opleidings- en begeleidingsplan vastgesteld, met als doel de medewerker op een breed terrein onderwijservaring te laten opdoen. Nieuwe medewerkers volgen hun opleiding, voor zover mogelijk, gezamenlijk en vormen, met oudere collega's als mentor, intervisiegroepen voor het verzorgen van onderwijs.

Om de kwaliteit van het Engelstalige onderwijs te verbeteren kunnen alle docenten een cursus Engelse taalvaardigheid volgen.

Door de krappe financiële situatie kan de faculteit haar medewerkers slechts in beperkte mate een loopbaanperspectief bieden. Uit tevredenheidsonderzoek is gebleken dat dit de tevredenheid van de staf met de faculteit als werkgever op een negatieve manier beïnvloedt. Toch blijkt uit deze onderzoeken ook dat de grote meerderheid van de medewerkers met plezier naar het werk gaat (80%) en het werk uitdagend vindt (87%). Het gebrek aan tevredenheid is het grootst onder ud's en uhd's. De faculteit probeert door gerichte maatregelen, zoals het instellen van persoonlijke uhd-schappen, de tevredenheid van deze groepen te vergroten.

1.2.4. Voorzieningen

F15: Materiële voorzieningen

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

De opleidingen van de faculteit zijn gehuisvest in 9 panden in de binnenstad van Amsterdam. Omdat deze dislocatie een probleem vormt, wordt gestreefd naar een nieuwe locatie op twee terreinen. De Oudemanhuispoort en het Binnengasthuisterrein. Daarnaast vormt de ouderdom van sommige panden een knelpunt. Zolang het aantal locaties niet gereduceerd kan worden, wordt in de huidige gebouwen geïnvesteerd. Een aantal verbeteringen zijn inmiddels doorgevoerd (renovaties, herinrichtingen).

Op termijn komt er één bibliotheek voor de geesteswetenschappen. Enige tijd geleden is het aantal bibliotheekvestigingen al teruggebracht van elf naar zeven. Als gevolg van deze reductie

van locaties is een deel van de collectie verplaatst naar een hulpmagazijn, van waaruit materiaal binnen één dag leverbaar is op locatie. Volgens de faculteit is de Digitale Bibliotheek, zowel in Nederland als daarbuiten, toonaangevend. Daarnaast vormt de sectie Geesteswetenschappen van het UBA-web een belangrijk digitaal instrument. Staf en studenten worden geschoold zodat ze optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden van de Digitale Bibliotheek.

Doordat het aanbod en de prijs van wetenschappelijke informatie (bijvoorbeeld de abonnementen op tijdschriften) zijn gestegen, terwijl het budget voor de collectievorming niet toenam, is het collectieaanbod enigszins verschaald. De bibliotheek is erin geslaagd om enige financiële ruimte te creëren, onder meer door dubbele abonnementen te schrappen.

De algemene pc-voorzieningen (5 studiecentra) vallen onder de verantwoordelijkheid van het universitaire Informatiseringcentrum en niet onder die van de faculteit. Het aantal werkplekken voor studenten in de computerpractica van de faculteit is de afgelopen jaren uitgebreid tot 110. Deze uitbreiding wordt voortgezet. Er is ook geïnvesteerd in internetcaféplaatsen. Een aantal facultaire collegezalen is voorzien van gecombineerde audiovisuele en ICT-voorzieningen. Daarnaast zijn er een aantal mobiele units. Docenten krijgen cursussen op het gebied van ICT (Blackboard, Exchange) aangeboden.

Na klachten over de aanwezigheid en kwaliteit van elementaire voorzieningen (krijt in collegezalen, roostering, servicegerichte technische ondersteuning) heeft de faculteit een aantal maatregelen genomen om op dit punt verbeteringen door te voeren. Er is onder meer aandacht besteed aan scholing van facilitaire en andere ondersteunende staf.

Voor studenten die een studieonderdeel in het buitenland willen volgen worden beurzen beschikbaar gesteld.

F16: Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang.
De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Tot 1 mei 2004 konden studenten terecht bij twee onderwijsbalies. Op basis van een evaluatie van de onderwijsondersteuning is besloten de informatieverstrekking en de onderwijsadministratie te decentraliseren naar het niveau van de onderwijsinstituten. Naast deze decentrale onderwijsbalies is er een facultair informatiecentrum geopend dat zich in eerste instantie richt op aspirant-studenten, contractstudenten en buitenlandse studenten. De faculteit is van mening dat de decentralisering een verbetering betekent.

Met het oog op het verbeteren van de rendementen heeft de faculteit een aantal maatregelen genomen op het gebied van de studiebegeleiding. Deze is verbeterd o.a. door het instellen van een mentorensysteem en een faculteitsbreed tutoraatsysteem. Daarnaast is de scriptiebegeleiding geïntensiveerd, met name in de bachelorfase en diverse opleidingen hebben scriptiewerkgroepen ingevoerd. Ook denkt de faculteit aan het invoeren van een Digitaal Portfolio voor studiebegeleiding.

De faculteit maakt gebruik van het studievoortgangstelsel ISIS. Studenten krijgen een mail of een sms als er een resultaat van hen in ISIS is geregistreerd. Daarnaast krijgen studenten één keer per jaar een overzicht van behaalde resultaten thuisgestuurd. Studieresultaten zijn ook in te zien in Studieweb en opvraagbaar bij de onderwijssecretariaten.

Wat betreft internationalisering geeft het informatiecentrum Geesteswetenschappen praktische informatie over studeren in het buitenland. Het centrum helpt de studenten met de voorbereidingen. De faculteit organiseert elk semester voorlichtingsrondes over studeren in het buitenland. Bij elke opleiding is een contactpersoon internationalisering aangesteld. Op facultair niveau is er een stagebureau.

De informatievoorziening over de minors zou verbeterd kunnen worden: het aanbod van minors is ruim, maar niet altijd overzichtelijk. De faculteit zal daarom de richtlijnen voor het minoraanbod verscherpen (indelen van minors in een aantal vaste categorieën, vastleggen van regels omtrent niveauopbouw).

1.2.5. Interne kwaliteitszorg

F17: Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Binnen de faculteit is het Facultair Onderwijsberaad (FOWB), dat onder leiding staat van de decaan en waarin alle kwesties die betrekking hebben op (de uitvoering van) onderwijs en onderwijsbeleid aan de orde komen, belast met de kwaliteitszorg voor het onderwijs. De uitvoering van de kwaliteitszorg vindt in eerste instantie plaats op het niveau van de onderwijsinstellingen, die verplicht zijn hun onderwijs regelmatig te evalueren. Voor de evaluatie van modules bestaat een facultair kader. Per opleiding wordt op basis van het studentenaantal een passende invulling aan dit kader gegeven. Modules worden op verschillende manieren geëvalueerd, bijvoorbeeld middels schriftelijke enquêtes of panelgesprekken. Volgens het kader dienen propedeusemodules elk jaar te worden geëvalueerd. Ook nieuwe modules moeten steeds worden geëvalueerd. Binnen de onderwijsinstellingen Neerlandistiek en Kunst- en Cultuurwetenschappen loopt een pilot waarin studenten via e-mail om feedback op cursussen wordt gevraagd. Afhankelijk van de bevindingen zal deze elektronische vorm van evalueren ook in de overige onderwijsinstellingen worden ingezet. Behalve de modules worden ook de programma's geëvalueerd. Na afloop van het academisch jaar 2004/5 zullen de onderwijsinstellingen alle bachelor- en masterprogramma's evalueren, die dan minimaal éénmaal volledig doorlopen zijn.

De opleidingscommissies spelen een belangrijke rol in het proces van kwaliteitszorg. Ze zijn betrokken bij de cursusevaluaties en brengen, mede op basis van de uitkomsten daarvan, advies uit aan de decaan over de onderwijs- en examenregelingen. Vaak doet de opleidingscommissie in dit advies voorstellen voor aanpassing van een toetsvorm of van de programmering van modules binnen een jaar. Volgens de faculteit worden deze voorstellen bijna allemaal door de decaan overgenomen.

De evaluatie en kwaliteitszorg waren binnen de faculteit sterk gedecentraliseerd. De faculteit werkt nu aan een geïntegreerd en gestructureerd systeem van kwaliteitszorg dat van toepassing zal zijn op alle opleidingen die binnen de faculteit worden aangeboden. De faculteit wil een jaarrooster invoeren, zodat het systeem een cyclisch karakter krijgt. De kwaliteitszorg zal gebaseerd zijn op verschillende uitgangspunten: het accreditatiekader van de NVAO, het INK-model en de PDCA-cyclus. In dit systeem zijn verschillende fases onderscheiden (uitgangspunten, uitwerking, recapitulatie en uitvoering) die een vaste plaats krijgen in het jaarrooster. Volgens de decaan bevindt de faculteit zich in de fase waarin bestaande praktijken geëxpliciteerd en formeel uitgewerkt worden en een plaats krijgen in een groter geheel. In de ogen van de faculteit

zullen de onderwijsdirecteuren de centrale figuren zijn in het systeem van kwaliteitszorg. De opleidingscommissie zal als taak hebben te controleren of de noodzakelijke verbetermaatregelen ook daadwerkelijk worden geïmplementeerd en voert daarvoor onder andere panelgesprekken met studenten.

F18: Maatregelen ter verbetering

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

De opleidingscommissies brengen op basis van de uitkomsten van de cursusevaluaties advies uit aan de decaan over maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Deze adviezen worden in de meeste gevallen overgenomen. In de aanloopfase naar de opstelling van de Onderwijs- en Examenregelingen worden de evaluatieuitkomsten ook onder de aandacht gebracht van de onderwijsdirecteuren. Als uit evaluaties blijkt dat bepaalde onderdelen van het programma bijgesteld moeten worden, wordt dit in de OER doorgevoerd.

De faculteit kent een klachtencommissie voor studenten, bestaande uit twee leden van het wetenschappelijk personeel en een ambtelijk secretaris. De commissie, die onder de verantwoordelijkheid van de decaan valt, treedt op als bemiddelaar tussen studenten en docenten, maar heeft tevens een signalerende rol. Alle studenten van de faculteit (zowel reguliere als niet-reguliere studenten) kunnen telefonisch, schriftelijk of per e-mail een klacht bij de commissie indienen. Als uit een klacht blijkt dat er zich problemen voordoen binnen een opleiding of onderwijsinstituut, bijvoorbeeld bij de bekendmaking van tentamenroosters of -uitslagen, brengt de commissie deze direct onder de aandacht van de verantwoordelijke onderwijsdirecteur. Binnen elk onderwijsinstituut is bovendien een student aangesteld (de OWI-student) die optreedt als intermediair tussen studenten en onderwijsinstituut. Binnenkort zal worden geëvalueerd of het noodzakelijk is de OWI-studenten te handhaven.

Op instellingsniveau wordt jaarlijks de studententevredenheidsmonitor gepubliceerd. In het kader daarvan worden ongeveer tweeduizend UvA-studenten over de inhoud en organisatie van hun opleiding, de inzet en didactische kwaliteit van docenten en de kwaliteit van (studie)voorzieningen ondervraagd. De monitor wordt daarom ten minste éénmaal per jaar in het Facultair Onderwijsberaad besproken. Daarnaast bespreekt de decaan de uitkomsten van de monitor in het bilaterale overleg met de onderwijsdirecteuren.

F19: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

1.2.6. Resultaten

F20: Gerealiseerd niveau

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

F21: Onderwijsrendement

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen. Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Het rendement van de opleidingen in de Faculteit der Geesteswetenschappen loopt uiteen maar is in de ogen van de faculteit, op een enkele uitzondering na, te laag. De faculteit verklaart dit lage rendement deels uit het feit dat tweedestudie studenten in de rendementscijfers worden meegerekend, zoals onder meer wordt opgemerkt in het rapport dat onlangs door een externe auditcommissie is uitgebracht. De faculteit meent dat deze studenten zich voor een tweede opleiding inschrijven uit interesse, maar zelden met het doel de volledige opleiding te volgen.

De afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen genomen om het rendement te verbeteren. Het onderwijs is geïntensiveerd, de studiebegeleiding (waaronder de scriptiebegeleiding) is verbeterd en de eisen voor de toegang naar de postpropedeuse zijn verscherpt. De faculteit heeft ervoor gekozen de propedeuse vanwege zijn selectieve functie te handhaven zodat een hoger rendement in de bachelorfase verwezenlijkt kan worden.

De faculteit heeft streefdoelen voor de rendementen vastgesteld: het propedeuserendement dient 50% te bedragen, het postpropedeuserendement 60%. Er loopt een pilot bij Mediastudies waarin het effect van een aantal rendementsbevorderende maatregelen wordt onderzocht. De faculteit wil deze pilot verbreden en voor al haar opleidingen rendements- en kwaliteitsbevorderende maatregelen nemen. Hiertoe heeft de decaan in februari 2004 een commissie ingesteld, die op basis van ervaringen elders een inventarisatie van best practices maakt en aanbevelingen doet voor rendementsbevorderende maatregelen bij de diverse opleidingen. Deze commissie Onderwijsrendement heeft geadviseerd om het aantal herkansingen terug te brengen en de studiebegeleiding te intensiveren. Deze maatregelen zijn per 1 september 2005 van kracht gegaan. Een andere maatregel die de faculteit in overweging heeft om de rendementen te verbeteren is de invoering van een Digitaal Portfolio voor studiebegeleiding. De faculteit kan bij het uitvoeren van het pakket aan maatregelen gebruik maken van middelen die door het College van Bestuur beschikbaar zijn gesteld.

DEEL III: OPLEIDINGSDEEL

1. Rapport Bachelor en Master Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau:	bachelor
Oriëntatie:	WO
Studielast:	180 ECTS
Graad:	BA
Variant(en):	voltijd en deeltijd
Locatie(s):	Amsterdam
Einddatum accreditatie:	31 december 2007

Masteropleiding Geschiedenis

Naam opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	66034
Niveau:	master
Oriëntatie:	WO
Studielast:	60 ECTS
Graad:	MA
Variant(en):	voltijd en deeltijd
Locatie(s):	Amsterdam
Einddatum accreditatie:	31 december 2007

Voor zowel de bachelor- als de masteropleiding is er een deeltijdvariant. Deze studenten volgen, zoals ook in het facultaire deel staat beschreven, het normale dagonderwijs maar dan in een lager tempo (meestal 40 ECTS in plaats van 60 ECTS per jaar). Alleen als er relevante verschillen zijn tussen de voltijd en deeltijdvariant, dat geldt ook voor de oordelen per onderwerp en facet, wordt er in dit deel van het rapport melding van gemaakt.

1.1. Structuur en organisatie van de faculteit

De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis maken deel uit van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. In het facultaire deel van het rapport zijn de structuur en organisatie van de faculteit beschreven.

1.2. Invoering bachelor-masterstructuur en afbouw ongedeelde opleidingen: stand van zaken

De bacheloropleiding is in september 2002 gestart. De overgangsregeling van het oude doctoraalprogramma naar het nieuwe bachelor-masterstelsel is tot en met eind augustus 2007 van kracht. De bachelor- en masteropleiding Geschiedenis komen voort uit de doctoraalopleidingen Geschiedenis en Amerikanistiek. In de zelfstudie wordt de overgangsregeling als een zwak punt aangemerkt, omdat enige jaren voor de invoering van het bachelor-masterstelsel reeds een nieuw programma was ingevoerd. Bij een deel van de studenten was de indruk ontstaan dat

er in de dynamiek van de veranderingen veel individuele uitzonderingen mogelijk waren. Dat bleek echter niet zo te zijn. De examencommissie heeft dat in voorkomende gevallen duidelijk gemaakt.

De commissie heeft in de gesprekken met studenten en de studieadviseur naar de overgang geïnformeerd. Er zijn geen problemen op dit punt geconstateerd.

1.3. Het beoordelingskader

1.3.1. Doelstellingen opleiding

F1: Domeinspecifieke eisen bachelor

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

De bacheloropleiding Geschiedenis is een brede opleiding met als doel een overzicht te geven van de oude geschiedenis tot en met de nieuwste geschiedenis en de cultuur van Amerika. De opleiding is opgezet in drie hoofdlijnen te weten: chronologisch (Geschiedenis van de Oudheid tot en met de Nieuwste Geschiedenis), nationaal/geografisch (Europa, Nederland en Noord-Amerika) en historisch (sociaal-economisch, politiek, cultureel en internationaal). De drie hoofdlijnen resulteren in vier domeinen: te weten historisch onderzoek (vaardigheden, kennis en inzicht), overzicht Geschiedenis in tijdperken, historische thema's en perspectieven en de bredere geesteswetenschappelijke context.

Het doel van de opleiding is geoperationaliseerd in eindtermen met betrekking tot een academisch denk- en werkniveau en meer vakspecifieke eindtermen. Het academisch denk- en werkniveau heeft onder meer betrekking op het analyseren van mondelinge en schriftelijke rapportages over problemen op het terrein van de geesteswetenschappen, inzicht in en overzicht over andere disciplines en beheersing van ICT-vaardigheden. De vakspecifieke eindtermen hebben onder meer betrekking op overzicht en inzicht in de grondbeginselen van de geschiedenis en amerikanistiek, beheersing van onderzoeksmethoden en –technieken van de geschiedenis, zoals het weergeven en vergelijken van historisch-wetenschappelijke teksten en elementaire vaardigheden van het bronnenonderzoek.

De Faculteit der Geesteswetenschappen heeft in het facultaire deel van de zelfstudie een analyse van de Dublin-descriptoren opgenomen. Deze heeft betrekking op de algemene eindtermen van de bachelor- en masteropleidingen. Er is geen vertaling naar moduleniveau gemaakt. De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen vergeleken met haar eigen domeinspecifieke referentiekader. Uit de vergelijking maakt de commissie op dat de domeinspecifieke eisen in het algemeen weinig geoperationaliseerd zijn. Er is geen analyse van de Dublin-descriptoren gemaakt, zodat het lastig is om te zien hoe de descriptoren zijn vertaald naar de eindtermen. De opleiding bereidt voor op een gevarieerde beroepspraktijk, uiteenlopend van het leraarschap, wetenschap, beleid, bestuur en voorlichting.

Hoewel reflecteren op de domeinspecifieke eisen kennelijk niet hoog in het vaandel staat, betekent dit volgens de commissie niet dat er niet goed wordt nagedacht over de opleiding als geheel. De transparantie van de opleiding zou op dit specifieke punt evenwel volgens de commissie verbeterd kunnen worden door dat in de eindtermen tot uitdrukking te brengen.

In de zelfstudie staat beschreven dat uit internationale contacten van de wetenschappelijke staf geconcludeerd mag worden dat de bacheloropleiding aansluiting vindt bij andere geschiedenisopleidingen. Het programma is meer precies vergeleken met het bachelorprogramma van de Europäische Kulturgeschichte van de Universität Augsburg en de opleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Brussel. De opleiding heeft met deze opleidingen gemeen dat er voor een brede opzet is gekozen met aandacht voor meerdere historische perspectieven en tijdperken. De opleiding kan zich in voldoende mate meten met vergelijkbare opleidingen in een internationale context.

De bachelor geschiedenis biedt in ieder geval aansluiting op de doorstroommaster Geschiedenis en (na selectie) de onderzoeksmaster Geschiedenis. Er is geen directe relatie tussen de opleiding en een bepaalde beroepspraktijk. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre bachelors uitstromen naar de arbeidsmarkt. Men verwacht dat bachelors breed inzetbaar zullen zijn bij onder andere musea, de overheid, in de politiek, archieven en het bedrijfsleven.

De commissie is van mening dat de eindkwalificaties van de opleiding verbeterd kunnen worden.

Oordeel commissie: voldoende

F1: Domeinspecifieke eisen master

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Het doel van de masteropleiding is studenten op te leiden zodat ze zelfstandig historisch wetenschappelijk onderzoek kunnen doen. Hieruit afgeleid is de doelstelling om kennis van en inzicht in de historiografie en methodologie te verwerven en een verdieping van de kennis van een of meer historische of interdisciplinaire specialisaties, waarin tijdvakken of een speciale benadering van het verleden centraal staan.

Historische trajecten:

- Oude Geschiedenis
- Middeleeuwse Geschiedenis
- Nieuwe Geschiedenis
- Nieuwste Geschiedenis
- Economische en Sociale Geschiedenis
- Nederlandse Geschiedenis
- Cultuurgeschiedenis

Interdisciplinaire trajecten:

- American studies
- Duitsland studies
- Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen
- Gouden Eeuw
- Holocaust- en genocidestudies
- Militaire Geschiedenis

De eindtermen staan beschreven in het onderwijs- en examenreglement en zijn verdeeld in academisch denk- en werkniveau (onder andere oriëntatie in het geesteswetenschappelijk onderzoek, beheersing van relevante ICT-technieken en belangrijke thema's in contemporaine debatten uiteen te zetten en daarover een eigen standpunt te bepalen) en vakspecifieke competenties (overzicht van de geschiedenis en de historiografie, relevante vakliteratuur verwerken en kritisch beoordelen). Volgens de commissie komen de eindtermen overeen met de eisen van het (inter)nationale domein, zoals beschreven in het referentiekader.

Net als voor de bachelor geldt voor de master dat de zelfstudie geen blijk geeft van een grondige reflectie op de eindtermen. De commissie trekt daaruit echter niet de conclusie dat er niet wordt nagedacht over de opleiding. Uit de gesprekken bleek namelijk dat dat wel gebeurt, maar die reflectie is niet op papier gezet.

De verwijzingen naar de internationale context zijn vooral beschreven in termen van samenwerkingscontacten met instituten en de ervaringen van buitenlandse collega's met studenten en afgestudeerden. Er is behoefte aan versterking van internationalisering door meer eigen studenten in het buitenland te laten studeren en door meer buitenlandse studenten en docenten naar Amsterdam te halen. Er zijn mogelijkheden tot uitwisseling die nog niet benut worden.

Arbeidsmarktonderzoek naar afgestudeerde masters zal moeten uitwijzen voor welke functies de afgestudeerden in aanmerking komen.

De commissie concludeert op basis van bovenstaande dat de doelstellingen en eindkwalificaties van de masteropleiding Geschiedenis voldoende aansluiten bij de eisen die door buitenlandse vakgenoten gesteld zouden kunnen worden, maar stelt ook vast dat de reflectie op de eindtermen van de masteropleiding, net als bij de bacheloropleiding, verbeterd kan worden.

Oordeel commissie: voldoende

F2: Niveau

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor of een Master.

De commissie heeft de eindtermen van de bachelor en de master afgezet tegen de Dublin-descriptoren en is van mening dat deze voor beide opleidingen voldoende aansluiten.

Om kennis en inzicht te ontwikkelen worden in de bacheloropleiding bijvoorbeeld de grondbeginselen van het vak aangeleerd. In de masteropleiding worden kennis en inzicht verbreed en verdiept. Verbreding vindt plaats door middel van de vakspecifieke modules en verdieping via zowel de algemene als de vakgebonden studieonderdelen. Zo ontstaat een goed overzicht van de historiografie.

Bij oordeelsvorming zijn studenten, bijvoorbeeld in de bacheloropleiding, in staat om op basis van onderzoek naar literatuur en bronnen gegevens te interpreteren. Daarbij zijn ze zich bewust van relevante maatschappelijke en ethische aspecten. Masterstudenten gaan in op de historiografische component van het vakgebied, op de consequenties van morele oordelen en de problematiek van specifieke invalshoeken. Studenten zijn in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F3: Oriëntatie WO

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een Bachelor en een Master:

- De eindkwalificaties zijn ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de relevante praktijk in het toekomstige beroepenveld.
- Een WO-bachelor heeft de kwalificaties voor toegang tot tenminste één verdere WO-studie op masterniveau en eventueel voor het betreden van de arbeidsmarkt.
- Een WO-master heeft de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of multi- en interdisciplinaire vraagstukken op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor een WO-opleiding vereist of dienstig is.

De bacheloropleiding Geschiedenis is zo opgezet dat naar keuze van de student hetzij het generalistisch karakter, hetzij de voorbereiding op specialisatie de nadruk krijgt. Naar verwachting zullen afgestudeerden breed inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt variërend van functies bij de overheid, de politiek en het bedrijfsleven. De bacheloropleiding geeft in ieder geval toegang tot de masteropleiding en mits aan enkele voorwaarden is voldaan ook tot ruim twintig andere masteropleidingen. De onderzoeksmaster kan na het doorstaan van een selectieprocedure gevolgd worden.

De masteropleiding is gericht op het verdiepen van de kennis over een gekozen deelgebied van de geschiedenis. Studenten kunnen onderzoek op het vakgebied uitvoeren en hierover rapporteren. Men verwacht dat afgestudeerden, evenals bij de oude ongedeelde opleiding, werk vinden in de wetenschap, de journalistiek, het museumwezen, de politiek, maar ook het bedrijfsleven.

In hoeverre de bacheloropleiding en de masteropleiding aansluiten bij de arbeidsmarkt is op dit moment niet door de commissie te beoordelen, omdat er nog geen arbeidsmarktonderzoek heeft plaatsgevonden. Uit de gesprekken die de commissie heeft gevoerd maakte zij op dat er geen verschillen bestaan tussen de prestaties op de arbeidsmarkt van de studenten van de UvA en studenten van andere opleidingen. De studenten zijn goed toegerust om de problemen die zij daar tegen komen op te lossen. In de master wordt voldoende aandacht besteed aan het zelfstandig verrichten van onderzoek.

De commissie heeft begrepen dat internationalisering een belangrijk doel is in de opleiding. Ze zou graag zien dat dit een nog duidelijker plek zou krijgen in de bachelor-master structuur.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

Oordeel onderwerp Doelstellingen van de opleiding

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Doelstellingen voor bachelor en master luidt: voldoende.

Programma

Het minor-majorsysteem en de discipline ondersteunende onderdelen die in ieder programma een plaats hebben staan in het facultaire deel beschreven. Een overzicht van de programmaonderdelen staat in de Onderwijs-en Examenregeling.

F4: Eisen WO

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een HBO- of een WO-opleiding:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen relevante disciplines.
- Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.
- Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

De bacheloropleiding is onderverdeeld in vier domeinen, te weten historisch onderzoek; vaardigheden en kennis (1), overzicht tijdperken geschiedenis Westerse wereld (2), historische thema's en perspectieven (3) en tot slot bredere geesteswetenschappelijke context en eigen keuze (4). In elk van de drie jaren van de bacheloropleiding wordt aan de vier domeinen aandacht besteed. Onderzoeksvaardigheden worden in domein 1 van het eerste jaar aangeleerd, maar ook in domein 4. De commissie heeft de studieprogramma's bestudeerd en concludeert dat er voldoende aandacht wordt besteed aan theorievorming, onder andere in de cursus Wetenschapsfilosofie en in het hoorcollege met de thema's Economische en Sociale Geschiedenis en de werkcolleges Literatuur en Bronnen Nieuwe geschiedenis en Literatuur en Bronnen Nieuwste geschiedenis. Verder is de commissie gebleken dat er in het onderwijs gebruik wordt gemaakt van de jongste inzichten in de wetenschap die ook door bepaalde leden uit de opleiding zelf worden geproduceerd.

In de masteropleiding wordt een onderscheid gemaakt tussen drie domeinen: historiografie en methodologie (1), vakspecifieke en interdisciplinaire verdieping (2) en historisch onderzoek (3). De primaire onderzoeksvaardigheden die in de bachelor zijn aangeleerd worden verder verdiept. In de module Colloquium worden actuele wetenschappelijke theorieën behandeld. De commissie constateert dat in de master, evenals in de bachelor, een goede aansluiting bestaat met (eigen) onderzoekstradities. De verbondenheid van uitstekende en hooggevaardeerde (inter)nationale onderzoekers bij de opleiding garandeert een goed niveau.

Oordeel commissie bachelor: goed

Oordeel commissie master: goed

F5: Relatie tussen doelstellingen en inhoud programma

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Uit de zelfstudie heeft de commissie kunnen afleiden hoe de doelstellingen van de opleiding, verdeeld in kennis, inzicht en vaardigheden, zijn vertaald in de diverse cursussen. In het onderwijstraject Overzicht wordt bijvoorbeeld toegewerkt naar overzichtskennis van de geschiedenis. In het onderwijstraject Practicum wordt aandacht besteed aan de vaardigheden van een historicus, zoals het hanteren en verzamelen van literatuur en andere bronnen.

Volgens de commissie biedt het programma voldoende concretisering van de eindkwalificaties wat niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen betreft. Tevens is de inhoud van het studieprogramma toereikend genoeg om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Wat echter verbetering behoeft volgens de commissie is de manier waarop de eindkwalificaties zijn vertaald in leerdoelen van het programma. In de zelfstudie wordt bijvoorbeeld niet per cursus aangegeven welke eindtermen een rol spelen, maar wordt voor een aantal vaardigheden aangegeven hoe die gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen. Dit zou meer inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F6: Samenhang programma

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

De opleiding heeft een gangbare opbouw voor een brede bacheloropleiding. Het eerste jaar van de bachelor is gericht op oriëntatie, voorbereiding, selectie en verwijzing. De commissie is van mening dat de propedeuse goed is opgebouwd en dat er op een overtuigende wijze aan de ontwikkeling van vaardigheden wordt gewerkt. In thematische en diachronische cursussen vinden drie verdiepingen plaats die voldoende houvast bieden om over de thematiek te kunnen discussiëren. De minoren die studenten kunnen kiezen geven hen volgens de commissie voldoende de gelegenheid om een samenhangend pakket samen te stellen.

In de masteropleiding biedt het programma volgens de commissie een goede balans tussen voldoende verdieping en samenhang. Studenten hebben ruime keuzemogelijkheid; ze kunnen uit dertien trajecten kiezen, waarbij kan worden voortgebouwd op een bachelorkeuzevak of een specifiek werkcollege uit de bacheloropleiding.

Studenten, zowel bachelor als master, gaven in de gesprekken aan dat ze voldoende opbouw en samenhang in het programma ervaren.

Het zeer grote aanbod in de keuzemogelijkheden is volgens de commissie aantrekkelijk en een sterk punt van de opleiding. Zij wijst er op dat begeleiding bij het kiezen uit het brede aanbod nodig is en dat de opleiding bovendien het niveau van de minoren dient te bewaken vanwege de instroom van studenten uit verschillende vakken. Als dit niet gebeurt zou de opklimmende moeilijkheidsgraad mogelijk in het geding komen.

Oordeel commissie bachelor: goed

Oordeel commissie master: goed

F7: Studielast

Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

In de zelfstudie wordt naar twee soorten evaluaties verwezen met betrekking tot het vaststellen van de studeerbaarheid van het programma en de studielast: een evaluatie door de opleiding en de zogenoemde 'Uvalon-enquete'. Studenten geven op het vragenformulier van de opleiding over het algemeen aan dat zij het eens zijn met de stelling dat de studielast in overeenstemming is met het aantal studiepunten. Uit de Uvalon-enquete blijkt dat studenten de studielast over het algemeen als goed beoordelen.

De commissie kreeg evenwel de indruk op basis van de gesprekken die zij met studenten heeft gevoerd dat de studie wel wat zwaarder zou mogen. Dit valt ook op te maken uit de Studenten Tevredenheids Monitor: een kleine 30% vindt dat het niveau van de opleiding hoger zou mogen zijn en 40% vindt dat er meer leerstof verwerkt zou kunnen worden.

De commissie heeft geen verschillen geconstateerd tussen de voltijd- en de deeltijdopleiding in de ervaren studielast.

De commissie betreurt het dat de opleiding overweegt om de huidige norm van 50 ECTS aan het einde van het eerste jaar als overgangseis naar het tweede jaar af te schaffen. Voor het handhaven van de norm lijkt ook draagvlak onder de staf te bestaan. De commissie ondersteunt de maatregel en heeft kennisgenomen van de overweging van de Faculteit der Geesteswetenschappen om de maatregel niet af te schaffen, tenzij de resultaten van de rendementsmaatregelen de maatregel overbodig maken.

De commissie heeft geen struikelblokken bij de opleiding geconstateerd die de studie mogelijk zouden vertragen. De oorzaken van studievertraging liggen grotendeels buiten de studie. De commissie meent nochtans dat de vertraging nog sterker zou kunnen teruglopen door een nog stringenter studiebegeleiding. De faculteit heeft beleid ontwikkeld dat op dit punt verbetering zou moeten brengen. De commissie ondersteunt het door de faculteit geschetste traject van harte en hoopt dat dit succes zal hebben.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F8: Instroom

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten:

WO-bachelor: VWO, HBO-propedeuse of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit toelatingsonderzoek.

WO-master: bachelor en eventueel (inhoudelijke) selectie.

Een VWO-diploma en een HBO (propedeuse)-diploma geven toegang tot de bacheloropleiding. In de studiegids staat beschreven dat de opleiding goede ervaringen heeft met HBO-instromers. Een vijfde deel van de studenten stroomt in met een HBO-propedeuse. De opleiding heeft de studieprestaties van VWO-instromers en HBO-instromers na één studiejaar met elkaar vergeleken. Daaruit blijkt dat de verschillen tussen deze twee groepen minimaal zijn. Uit de gesprekken zijn de commissie geen problemen met de overgang van VWO en HBO naar de opleiding Geschiedenis opgevallen.

Wat de instroom naar de masteropleiding betreft geldt dat de bacheloropleiding moet zijn afgerond, voordat studenten tot de opleiding kunnen worden toegelaten. In de studiegids staat beschreven dat de faculteit weinig uitzonderingen maakt om van deze regel af te wijken. Studenten die in september 2003 in de master zijn ingestroomd waren allemaal als doctoraalstudent aan de opleiding begonnen.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F9: Duur

De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de omvang van het curriculum:
WO-bachelor: in de regel 180 studiepunten.
WO-master: minimaal 60 studiepunten, afhankelijk van de opleiding.

Het opleidingsprogramma omvat 180 studiepunten voor de bachelor en 60 voor de master en voldoet daarmee aan het formele criterium met betrekking tot de omvang van bacheloropleidingen.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F10: Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

In de bachelor- en de masteropleiding is sprake van afwisselend hoor- en werkcolleges en daarnaast ook discussiecolleges. De commissie heeft kennisgenomen van de facultaire onderwijsvernieuwingen die in het kader van maatregelen om de rendementen te verhogen zijn afgekondigd en worden ingevoerd, door het volgen en afronden van onderwijs minder vrijblijvend te maken. Deze vernieuwing komt neer op meer studentactiverend onderwijs. De maatregelen hebben betrekking op toetsing, deelnameregels en studiebegeleiding. De faculteit erkent dat dit een omslag vraagt bij zowel studenten als docenten. De onderwijsvernieuwing wordt door de commissie van harte ondersteund en zij hoopt dan ook dat het concept in de opleiding breed zal worden gedragen. De faculteit is hiermee volgens de commissie op de goede weg is en hopelijk wordt dat voortgezet.

De commissie heeft kennisgenomen van de manier waarop de studielast is verdeeld in bacheloropleiding en is van mening dat er een goede verhouding bestaat tussen de diverse onderwijsvormen. In het eerste jaar van de bachelor is 193 uur voor hoorcolleges, 132 uur voor werkcolleges, 14 uur voor responsiecolleges en 1341 uur voor zelfstudie geprogrammeerd. In het tweede jaar is dat 70 uur voor hoorcolleges, 76 uur voor werkcolleges en 694 uur voor zelfstudie. In het derde jaar van de bacheloropleiding is 35 uur voor hoorcolleges, 28 uur voor werkcolleges, 7 uur voor responsiecolleges, 490 uur voor zelfstudie en 280 uur voor het schrijven van de bachelorscriptie geprogrammeerd.

In de masterfase kan de student ervoor kiezen om voor 10 ECTS een (onderzoeks)stage te gaan lopen. Zelfwerkzaamheid staat in de master centraal. Volgens de commissie wordt hieraan in het studieprogramma een goede invulling gegeven.

Bij beide opleidingen is het didactisch concept volgens de commissie in lijn met de doelstellingen en sluiten de werkvormen hierop aan.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F11: Beoordeling en toetsing

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

In de bacheloropleiding wordt van diverse toetsvormen gebruik gemaakt, onder meer: schriftelijke opdrachten, mondelinge presentaties, schriftelijke tentamens en mondelinge tentamens. De commissie heeft kennisgenomen van het overzicht in de zelfstudie van de diverse colleges en de wijze waarop ze getoetst worden. Ze oordeelt dat hier op een goede en doordachte manier naar inzicht wordt gevraagd.

Uit de gesprekken met studenten bleek dat de toetsing voor studenten echter niet altijd helder genoeg is. De manier waarop cijfers worden gegeven zou inzichtelijker gemaakt kunnen worden. Dat zou studenten meer stimuleren om de mondelinge presentaties voor te bereiden.

In de eerder onder F10 genoemde onderwijsvernieuwing vormt het toetsingsbeleid een centraal aandachtspunt. Er zal meer met tussentoetsen gewerkt gaan worden, waardoor het aantal toetsmomenten toeneemt. Het aantal herkansingen daarentegen zal worden gereduceerd tot één, de commissie ondersteunt deze aanpassingen.

De commissie is van mening dat er goed commentaar is op de bachelorscripties die zij heeft beoordeeld. Er wordt consciëntieus nagekeken. Ook deelt de commissie de becijfering van de scripties door de staf.

De commissie is van oordeel dat er een goede aansluiting is tussen de wijze van toetsing en de inhoud van de programmaonderdelen.

Oordeel commissie bachelor: goed

Oordeel commissie master: goed

Oordeel onderwerp Programma

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Programma voor bachelor en master luidt: voldoende.

1.3.3. Inzet van personeel**F12: Eisen WO**

De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een WO-opleiding:
Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied.

Alle docenten van de opleiding Geschiedenis verrichten volgens de zelfstudie wetenschappelijk onderzoek. Er zijn relatief veel doctorandi in dienst. De commissie is van oordeel dat de staf bestaat uit zeer goede docenten en onderzoekers. In de propedeuse wordt niet alleen gedoceerd door ud's en uhd's, maar ook door hoogleraren.

Uit de onderwijsbeoordelingen en de gesprekken met studenten blijkt dat de docenten als meer dan voldoende tot zeer goed gewaardeerd worden. Alumni en studenten gaven aan dat de voorbereiding op de arbeidsmarkt geïntensiveerd zou kunnen worden.

De zelfstudie maakt geen vermelding van de betrokkenheid van docenten bij onderzoeksinstituten. De commissie weet echter op grond van andere bronnen dat dit wel het geval is.

Oordeel commissie: goed

F13: Kwantiteit personeel

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

In de zelfstudie wordt geen melding gemaakt van de student-staf ratio. De commissie heeft op basis van de gesprekken die zij met docenten en studenten heeft gevoerd de indruk dat de staf-student ratio in orde is.

Er is de commissie verklaard dat er in de komende jaren geen veranderingen op dit punt worden voorzien. Studenten gaven aan dat er zowel in de bachelor als in de master sprake is van voldoende aandacht en begeleiding door docenten.

Oordeel commissie: voldoende

F14: Kwaliteit personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie heeft kennisgenomen van de diverse manieren waarop in de opleiding aandacht wordt besteed aan de didactische kwaliteiten van de docenten. Er is volgens de commissie sprake van een zeer geëngageerde staf, hetgeen ook valt op te maken uit de vakevaluaties. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de docenten. De commissie is van mening dat de staf uit goede en deels toonaangevende wetenschappers bestaat.

Er wordt elk jaar een facultaire onderwijsprijs uitgereikt. In 2004 is deze door een docent Geschiedenis gewonnen.

De commissie steunt het zogenoemde 'nieuwe generatie offensief', gericht op een geleidelijke verjonging van de wetenschappelijke staf, van harte.

Oordeel commissie: goed

Oordeel onderwerp Inzet van personeel

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Inzet van personeel luidt: voldoende.

1.3.4. Voorzieningen

F15: Materiële voorzieningen

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

In het facultaire deel van het rapport staan de voorzieningen beschreven. Er wordt naar gestreefd om in de toekomst het onderwijs in twee panden te geven in plaats van de negen panden die thans door de faculteit gebruikt worden.

De commissie heeft tijdens haar bezoek toegang tot het systeem van 'Blackboard' gehad en geconstateerd dat het relatief veel gebruikt wordt in de opleiding. In de module Moderne Geschiedenis bijvoorbeeld wordt op een goede manier via 'Blackboard' extra materiaal aan de cursus toegevoegd.

Tijdens de gesprekken kwam naar voren dat de kwaliteit van de zalen nogal eens te wensen overlaat, omdat ze te klein zijn. Dat is vooral bij cursussen in het begin van het eerste jaar het geval.

De voorzieningen zijn volgens de commissie in orde en toereikend om het onderwijsprogramma van de beide opleidingen uit te voeren.

Oordeel commissie: voldoende

F16: Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang.
De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

In het eerste jaar van de bachelor worden studenten begeleid door tutores en een propedeusecoördinator. Binnen zeven weken is er met elke student een gesprek gepland. Het tutoraatsysteem ziet er op papier volgens de commissie goed uit, maar uit de gesprekken met studenten bleek echter dat een aantal nog geen notie had van het systeem. De commissie is dan ook van mening dat er aan de inbedding van het systeem nog het een en ander valt te verbeteren.

Er vindt ook begeleiding plaats door het studentenmentoraat, dat in handen is van ouderejaars studenten. Sinds de invoering van de bachelor-master structuur is er ook een docentmentoraat ingevoerd. Studenten krijgen in het tweede en derde jaar met een docentmentor te maken die hen individueel begeleidt tot aan de scriptie.

Daarnaast is er een studieadviseur (0,8fte) voor Europese studies, Geschiedenis en Archeologie samen. Uit de gesprekken met studenten bleek dat de studieadviseur goed benaderbaar was, indien nodig.

In de masteropleiding kunnen studenten voor begeleiding bij het kiezen van een studietraject bij de mastercoördinator terecht. In de eindfase neemt de scriptiebegeleider de begeleiding over.

Volgens de commissie is de studiebegeleiding en informatievoorziening voldoende geregeld en zijn studenten hier in het algemeen tevreden over.

Oordeel commissie: voldoende

Oordeel onderwerp Voorzieningen

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Voorzieningen luidt: voldoende.

1.3.5. Interne kwaliteitszorg

F17: Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Het nieuwe facultaire kwaliteitszorgsysteem loopt onder andere via de PDCA-cyclus en staat in het facultaire deel van het rapport beschreven. De opleidingscommissies spelen een belangrijke rol in de kwaliteitszorg. Ze brengen op basis van de cursusevaluaties advies uit aan de decaan.

Volgens de commissie wordt er voldoende geëvalueerd en zij waardeert de rol van de opleidingscommissie hierin. De resultaten van de studenten tevredenheidsmonitor, zo bleek tijdens de gesprekken, worden niet door de opleidingscommissie gebruikt in haar evaluaties. De studenten tevredenheidsmonitor is een enquête onder een deel van de studenten, waarin onder meer gevraagd wordt naar de inhoud en de organisatie van de opleiding. De commissie acht het zinvol dat die uitkomsten wel besproken zouden worden in de opleidingscommissie. De opleidingscommissie komt volgens de zelfstudie minimaal drie keer per jaar bij elkaar en daarenboven op basis van een verzoek van de leden. Uit de gesprekken kwam naar voren dat de opleidingscommissie gemiddeld zes keer per jaar vergadert. De commissie adviseert om een vaste vergaderfrequentie in te voeren van minimaal zes bijeenkomsten per jaar. Opvallend is dat er in de opleidingscommissie niet één of twee studentleden uit de masteropleiding zijn benoemd.

Uit de gesprekken bleek dat de adviezen van de opleidingscommissie daadwerkelijk in de opleiding gebruikt worden. De opleiding als geheel komt volgens de commissie echter minder goed aan de orde in het systeem van kwaliteitszorg. De commissie heeft bijvoorbeeld geen jaarevaluaties (in)gezien. De commissie beveelt aan dit in het systeem van kwaliteitszorg in te passen.

Oordeel commissie: voldoende

F18: Maatregelen ter verbetering

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

De commissie heeft veel waardering voor het facultaire systeem van kwaliteitszorg en verwacht dat dit in 2004-2005 ingevoerde systeem zal leiden tot het signaleren van zwakke punten in de opleiding. Het cyclische karakter en de centrale rol van de opleidingscommissie sterken deze verwachting. Een voorbeeld van de veranderingen is het beleid rond 'beginnen, meedoen en afronden, waarbij de studievoortgang van studenten wordt verbeterd.

De commissie constateert op basis van de gesprekken dat er een zekere weerstand is onder de staf om de onderwijsvernieuwingen te omarmen. De commissie vindt dit zorgelijk en wijst er dan ook op dat een goede communicatie binnen de opleiding, met name tussen staf en onderwijsinstituut, op dit punt van belang is voor het welslagen van de nieuw ingezette ontwikkelingen.

De commissie was positief over het jaarverslag van de propedeuse. Daaruit blijkt duidelijk dat er in de propedeuse veel is nagedacht over kwaliteitszorg en maatregelen ter verbetering. Zo is de communicatie met studenten sterk geïntensiveerd, zodat ze meer bij de opleiding betrokken worden.

Oordeel commissie: goed

F19: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Het evaluatiesysteem dat reeds is beschreven maakt duidelijk dat de diverse geledingen op de gebruikelijke manier bij de interne kwaliteitszorg zijn betrokken. Medewerkers zijn via stafevaluaties en studenten via de cursus- en programmaevaluaties betrokken. De commissie constateert op basis van de gesprekken dat er geen intensief contact is tussen de opleidingscommissie en haar achterban.

Sinds een paar jaar is de zogenoemde 'OWI-student' ingevoerd. De OWI-student treedt op als intermediair tussen het onderwijsinstituut en de studenten van de opleidingen binnen het instituut. De OWI-student signaleert onder meer knelpunten in de opbouw, inhoud en de uitvoering van het onderwijsprogramma en ook in de voorzieningen. Uit het evaluatierapport van de OWI-student maakt de commissie op dat voor het onderwijsinstituut Geschiedenis, Archeologie en Regiostudies (GARS), de eerste periode van de OWI-student niet succesvol is geweest. Het systeem als zodanig is wel als positief ervaren en er is nu een nieuwe OWI-student voor GARS benoemd.

Het beroepenveld is, zoals in de zelfstudie staat beschreven, alleen indirect bij de kwaliteitszorg betrokken. Dat gebeurt via de alumnivereniging die recentelijk is opgericht. Uit de gesprekken met alumni maakt de commissie op dat er een enthousiaste groep mensen achter staat, die graag de schouders onder de alumnivereniging wil zetten.

Oordeel commissie: goed

Oordeel onderwerp Interne kwaliteitszorg

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Interne kwaliteitszorg luidt: voldoende.

1.3.6. Resultaten

F20: Gerealiseerd niveau

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

In de zelfstudie staat beschreven dat gemiddeld 46,7% van de afgestudeerden van de afgelopen jaren een baan op WO-niveau had gevonden. Van de rest had 38 % een baan op HBO-niveau gevonden en 15,2% een baan onder HBO-niveau gevonden. Zoals reeds eerder is vermeld is het hoge percentage afgestudeerden dat onder WO-niveau werkt opvallend. In de zelfstudie staat echter dat afgestudeerden in hun tweede of derde baan (na een of twee jaar) meestal wel op WO-niveau komen te werken.

De commissie heeft achttien bachelor- en masterscripties gelezen en beoordeeld. Van een enkele doctoraalscriptie was de commissie van mening dat er te hoog becijferd was, maar dit betrof uitzonderingen. Het niveau van de eindschrijftjes was duidelijk voldoende en daaruit maakt de commissie op dat alle afgestudeerden tot gekwalificeerde historici zijn opgeleid.

De commissie heeft het voorlichtingsmateriaal bestudeerd en concludeert dat daarin op een doordachte manier melding wordt gemaakt van het feit dat 30% van de afgestudeerden bij aanvang op de arbeidsmarkt onder hun niveau terecht komt. Het duurt even, zo is het uitgangspunt, voordat je de vruchten van je studie kunt gaan plukken, maar daarna is er voldoende potentieel om door te groeien. De commissie acht dit uitgangspunt alleszins van realisme getuigt.

De commissie waardeert het positief dat er een Honours Degree Programme opgezet gaat worden voor excellente studenten.

Oordeel commissie: goed

F21: Onderwijsrendement

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen. Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Het propedeuserendement ligt rond de 50% en het postpropedeuserendement is ruim 50%. Deze percentages hebben betrekking op de oude ongedeelde opleiding. De rendementen zijn in vergelijking met andere opleidingen laag en daar is de opleiding zich van bewust. De lage rendementen waren mede aanleiding om het onderwijs te vernieuwen. Voor de bachelor- en masteropleiding zijn geen streefcijfers genoemd in de zelfstudie.

De commissie is positief over het voornemen om de begeleidingsfrequentie te gaan opvoeren.

De commissie waardeert het positief dat er in de opleiding wordt nagedacht over de aanpak van de rendementsproblemen. Ze respecteert de overwegingen die tot een moduleaanpak hebben geleid en die er voor hebben gezorgd dat er bewust voor een moduleaanpak wordt gekozen in plaats van voor het invoeren van een bindend studie-advies. De commissie oordeelt positief over de initiatieven die zijn genomen met betrekking tot zogenoemde 'scriptie-klassen'. In de bachelor is een groep waar het opzetten van een afstudeerwerkstuk wordt voorbereid en de begeleiding wordt bewaakt. In de master wordt in het Colloquium aandacht besteed aan de begeleiding en voorbereiding van de scriptie, met name wat het ontwikkelen van een vraagstelling en het zoeken naar materiaal betreft.

Oordeel commissie: voldoende

Oordeel onderwerp Resultaten

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Resultaten luidt: voldoende.

Onderwerp	Oordeel	Facet	Oordeel bachelor	Oordeel master
1. Doelstellingen van de opleiding	voldoende	1. Domeinspecifieke eisen	voldoende	voldoende
		2. Niveau	voldoende	voldoende
		3. Oriëntatie	voldoende	voldoende
2. Programma	voldoende	4. Eisen WO	goed	goed
		5. Relatie doelstellingen en programma	voldoende	voldoende
		6. Samenhang programma	goed	goed
		7. Studielast	voldoende	voldoende
		8. Instroom	voldoende	voldoende
		9. Duur	voldoende	voldoende
		10. Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	voldoende
		11. Beoordeling en toetsing	goed	goed
		12. Eisen WO	goed	goed
3. Inzet van personeel	voldoende	13. Kwantiteit personeel	voldoende	voldoende
		14. Kwaliteit personeel	goed	goed
		15. Materiële voorzieningen	voldoende	voldoende
4. Voorzieningen	voldoende	16. Studiebegeleiding	voldoende	voldoende
		17. Evaluatie resultaten	voldoende	voldoende
5. Interne kwaliteitszorg	voldoende	18. Maatregelen ter verbetering	goed	goed
		19. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	goed
		20. Gerealiseerd niveau	goed	goed
6. Resultaten	voldoende	21. Onderwijsrendement	voldoende	voldoende

Totaaloordeel

Op grond van de inhoudelijke onderbouwing per facet en de zes oordelen per onderwerp, is de conclusie dat het totaaloordeel over de beide opleidingen voldoende is. Ze voldoen op alle onderwerpen aan de basiskwaliteit.

2. Rapport Bachelor en Master Europese studies aan de Universiteit van Amsterdam

Bacheloropleiding Europese studies

Naam opleiding:	Europese studies
CROHO-nummer:	56051
Niveau:	bachelor
Oriëntatie:	WO
Studielast:	180 ECTS
Graad:	BA
Variant(en):	voltijd
Locatie(s):	Amsterdam.
Einddatum accreditatie:	31 december 2007

Masteropleiding Europese studies

Naam opleiding:	Europese studies
CROHO-nummer:	60284
Niveau:	master
Oriëntatie:	WO
Studielast:	60 ECTS
Graad:	MA
Variant(en):	voltijd
Locatie(s):	Amsterdam
Einddatum accreditatie:	31 december 2007

2.1. Structuur en organisatie van de faculteit

De bachelor- en masteropleiding Europese studies maken deel uit van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. In het facultaire deel van het rapport staan de structuur en organisatie van de faculteit beschreven.

2.2. Invoering bachelor-masterstructuur en afbouw ongedeelde opleidingen: stand van zaken

De bachelor- en masteropleiding Europese studies zijn uit de doctoraalopleidingen Europese studies en Oost-Europese studies voortgekomen. De bacheloropleiding is in september 2002 van start gegaan. De overgangsregeling blijft van kracht tot september 2007. De commissie begrijpt dat het niet eenvoudig is voor een opleiding om van een bovenbouwvariant om te schakelen naar een volledige opleiding. De overgangsregeling lijkt ingewikkeld, maar de commissie heeft in de gesprekken geen problemen met de overgang vastgesteld.

2.3. Het beoordelingskader

2.3.1. Doelstellingen opleiding

F1: Domeinspecifieke eisen bachelor

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

De bacheloropleiding Europese studies heeft een breed en multidisciplinair karakter en richt zich op Europa en de Europese integratie. De opleiding aan de UvA profileert zich door oriëntatie op taal en cultuur en door de aanwezigheid van een traject Oost-Europese studies. Studenten kiezen in het eerste jaar een bepaalde variant: een moderne Europese taal, geschiedenis, recht of economie. De opleiding kent vier domeinen: geschiedenis (politiek en cultuur), talen (taalverwerving, cultuur- en letterkunde), recht en economie.

Het doel van de opleiding is geoperationaliseerd in eindtermen met betrekking tot een academisch denk- en werkniveau en vakspecifieke eindtermen. Het academisch denk- en werkniveau heeft onder meer betrekking op het analyseren van mondelinge en schriftelijke rapportages over problemen op het terrein van de geesteswetenschappen, inzicht in en overzicht over andere disciplines en een beheersing van ICT-vaardigheden. De vakspecifieke eindtermen hebben onder meer betrekking op overzicht van en inzicht in de grote lijnen van de Europese politieke geschiedenis en de ontwikkeling van het Europese cultuurlandschap, taalvaardigheid in tenminste een Europese taal naast de moedertaal, beheersing van onderzoeksmethoden en –technieken van het vakgebied Europese studies. De commissie is van mening dat er in de opleiding voldoende balans bestaat tussen de eindtermen, verdeeld over de vier domeinen die in de opleiding centraal staan.

De Faculteit der Geesteswetenschappen heeft in het facultaire deel van de zelfstudie een analyse van de Dublin-descriptoren opgenomen. Deze heeft betrekking op de algemene eindtermen van de bachelor- en masteropleidingen. Er is geen vertaling naar moduleniveau gemaakt. De commissie heeft de doelstellingen en eindtermen vergeleken met haar eigen domeinspecifieke referentiekader. Uit de vergelijking maakt de commissie op dat de domeinspecifieke eisen in het algemeen weinig geoperationaliseerd zijn. Er is geen taxonomie van de Dublin-descriptoren gemaakt, zodat het lastig is om te zien hoe de descriptoren zijn vertaald naar cursusniveau. Verder valt het de commissie op dat er weinig over de voorbereiding op de arbeidsmarkt wordt gezegd. Er wordt alleen melding gemaakt van kwalificatie voor een vervolgopleiding op masterniveau. Reflectie op de eisen staat kennelijk niet hoog in het vaandel. Hieruit volgt volgens de commissie niet direct dat er niet wordt nagedacht over de opleiding. De transparantie van de opleiding zou op dit punt volgens de commissie echter verbeterd kunnen worden, waarbij vooral nagedacht zou kunnen worden over het eigen profiel en de manier waarop de eindtermen voldoen aan de eisen van vakgenoten.

Er wordt in de zelfstudie geen melding gemaakt van een inbedding in de internationale context. Daardoor is het niet mogelijk voor de commissie om zich een oordeel te vormen over de plaats van het programma ten opzichte van andere vergelijkbare programma's. De commissie concludeert dat het kennelijk voor Europese studies zo vanzelfsprekend is dat ze zich in een internationale context beweegt, dat er geen melding van wordt gemaakt. Desondanks verdient vergelijking met programma's in binnen- en buitenland volgens de commissie aanbeveling. Dit past ook binnen de eerder genoemde bezinning op het eigen karakter en het profiel van de opleiding.

De bacheloropleiding Europese studies biedt in ieder geval aansluiting op de doorstroommaster Europese studies. Er is geen directe relatie tussen de opleiding en een bepaalde beroepspraktijk. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre bachelors zullen gaan uitstromen naar de arbeidsmarkt. De eerste afgestudeerden zullen op zijn vroegst half 2005 op de arbeidsmarkt zijn gekomen. Men verwacht dat afgestudeerden in staat zijn tot het uitoefenen van een beroep waarvoor academische kennis en vaardigheden vereist zijn en de kennis van Europese studies bruikbaar is.

De commissie concludeert op basis van bovenstaande dat de doelstellingen en eindkwalificaties van de bacheloropleiding Europese studies voldoende aansluiten bij de eisen die door buitenlandse vakgenoten gesteld worden, maar stelt ook vast dat de uitwerking hiervan door de opleiding verbeterd moet worden.

Oordeel commissie: voldoende

F1: Domeinspecifieke eisen master

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Het doel van de masteropleiding is het bijbrengen van kennis en vaardigheden, zodat afgestudeerden in staat zijn om zelfstandig op academisch niveau op het gebied van de Europese studies een beroep uit te oefenen en/of toegelaten te worden tot een promotietraject. In de master worden dezelfde vier domeinen als in de bachelor onderscheiden. Studenten kunnen in de opleiding kiezen uit drie verschillende trajecten: Europese studies, Oost-Europese studies en Europees beleid. Inmiddels zijn daar met ingang van het studiejaar 2005-2006 twee Engelstalige trajecten aan toegevoegd: 1. European integration and EU-Global Relations, 2. European History and Culture. De keuze van het traject is bepalend voor het domein wat in de opleiding geaccentueerd wordt.

De eindtermen staan beschreven in het onderwijs- en examenreglement en zijn verdeeld in academisch denk- en werkniveau en vakspecifieke competentie. Het eerste heeft onder andere betrekking op een oriëntatie in het geesteswetenschappelijk onderzoek, beheersing van relevante ICT-technieken en het uiteenzetten van belangrijke thema's in contemporaine debatten om daar tenslotte en eigen standpunt in te kunnen bepalen. De vakspecifieke competenties hebben onder meer betrekking op een overzicht van de Europese studies inclusief de Europese geschiedenis en inzicht in het proces van de Europese integratie, het verwerken van relevante vakliteratuur en het leren kritisch beoordelen. Volgens de commissie komen de beschreven eindtermen overeen met de eisen van het (inter)nationale domein zoals beschreven in het referentiekader.

In de zelfstudie wordt aangegeven dat er geen internationale afstemming heeft plaatsgevonden van de domeinspecifieke eisen. De commissie beveelt dit van harte aan, net als in de bachelor.

In de zelfstudie staat aangegeven dat er geen oriëntatie op de arbeidsmarkt heeft plaatsgevonden, omdat de opleidingen in deze vorm nog maar kort draaien. De commissie heeft kennisgenomen van de initiatieven die thans ontwikkeld worden om meer zicht te krijgen op de arbeidsmarkt, maar betreurt het dat de initiatieven voor aansluiting op de arbeidsmarkt niet

eerder zijn ontplooid. Uit de gesprekken die zij heeft gevoerd concludeert de commissie dat er voorwaarden aanwezig zijn om - ook wat de arbeidsmarkt betreft - meer op de opleiding te reflecteren.

Arbeidsmarktonderzoek bij afgestudeerde masterstudenten zal moeten uitwijzen voor welke functies de afgestudeerden in aanmerking komen. Ondanks het relatief lage instroomniveau van afgestudeerde doctoraalstudenten op de arbeidsmarkt (zie verder F20), spreekt de commissie het vertrouwen uit dat ook afgestudeerde masterstudenten hun weg naar de arbeidsmarkt goed zullen weten te vinden.

De opleiding Europese studies heeft doelstellingen en eindtermen die naar het oordeel van de commissie voldoen aan de eisen van (internationale) vakgenoten en afnemend veld. Het referentiekader dat zij op grond van een aantal actuele brondocumenten heeft ontwikkeld is daarbij een goede toetssteen. Gezien de betrekkelijk snelle internationalisering van het hoger onderwijs en de daarmee gepaard gaande studentenmobiliteit is het van belang dat de afstemming met de internationale omgeving wordt versterkt. De werkomgeving waarin de afgestudeerden hun weg moeten vinden is daarnaast eveneens in ontwikkeling. Daarom meent de commissie dat de voorgenomen maatregelen om in de toekomst de doelstellingen en eindtermen meer systematisch op die ontwikkelingen toe te spitsen verbeterd kan worden.

Oordeel commissie: voldoende

F2: Niveau

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor of een Master.

De commissie heeft de eindtermen van de bachelor en de master afgezet tegen de Dublin-descriptoren en is van mening dat deze voor zowel de bachelor als de master voldoende aansluiten. De commissie is echter van oordeel dat in de zelfstudie de relatie tussen de descriptoren en het programma meer expliciet gemaakt zouden moeten worden. De overeenkomsten tussen de algemene eindtermen van de bachelor en de master zijn beschreven in de facultaire zelfevaluatie en derhalve niet toegepast op de opleiding Europese studies.

Het niveau en de omvang van de vier domeinen (zie F1) worden in de zelfstudie zowel voor de bachelor als de master helder beschreven.

In de masteropleiding is in het cursusjaar 2004-2005 voor het eerst een duaal programma Europees beleid aangeboden. Het traject omvat 80 ECTS en kent een toelatingsprocedure via selectie.

De commissie concludeert dat de eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding voldoende aansluiten bij algemene geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor of Master.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F3: Oriëntatie WO

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een Bachelor en een Master:

- De eindkwalificaties zijn ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de relevante praktijk in het toekomstige beroepenveld.
- Een WO-bachelor heeft de kwalificaties voor toegang tot tenminste één verdere WO-studie op masterniveau en eventueel voor het betreden van de arbeidsmarkt.
- Een WO-master heeft de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of multi- en interdisciplinaire vraagstukken op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor een WO-opleiding vereist of dienstig is.

De bacheloropleiding Europese studies biedt zonder verdere voorwaarden toegang tot de doorstroommaster Europese studies. De masteropleiding Europees Beleid is toegankelijk als minimaal 30 ECTS recht of economie en tevens minimaal 30 ECTS in een moderne Europese taal is gevolgd. De bachelor biedt daarnaast toegang tot minimaal vijftien andere masteropleidingen aan de UvA, mits aan een aantal voorwaarden is voldaan, bijvoorbeeld de master Algemene Cultuurwetenschappen (op voorwaarde dat er 60 ECTS culturele vakken in het programma is gevolgd en er goedkeuring is verleend door de examencommissie) en de duale master Journalistiek en Media.

Alumni geven aan dat een internationale ervaring of stage door de opleiding meer gestimuleerd zou mogen worden. Dit is een verrassende conclusie voor een internationaal gerichte opleiding. De commissie heeft echter de indruk dat dit nu wel in orde is en oordeelt positief over het relatief grote aantal studenten (20-25) dat naar het buitenland gaat voor stage of studie. Met betrekking tot het academisch denk- en werkniveau beschikken studenten onder meer over een (gedegen) oriëntatie in de geesteswetenschappen. Bachelorstudenten zijn in staat om problemen op het terrein van de geesteswetenschappen te analyseren en hierover mondeling en schriftelijk te rapporteren. Eindkwalificaties bij de masteropleiding gaan op dit punt verder. Aan het eind van de opleiding moet de student in staat zijn om vanuit verschillende theoretische visies een onderwerp uiteen te zetten en daarbij een eigen standpunt in te nemen. Dit is een gedegen definitie van de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding.

Op basis van bovenstaande is de commissie van mening dat de doelstellingen en eindtermen van de opleidingen voldoende van academisch en wetenschappelijk niveau zijn.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

Oordeel onderwerp Doelstellingen van de opleiding

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Doelstellingen voor bachelor en master luidt: voldoende.

2.3.2. Programma

F4: Eisen WO

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een HBO- of een WO-opleiding:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen relevante disciplines.
- Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.
- Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

De bacheloropleiding is onderverdeeld in een aantal domeinen: geschiedenis (politiek en cultureel), recht, economie en talen (taalverwerving en cultuur- en letterkunde).

De academische doelstellingen van de opleiding zijn duidelijk in het programma terug te vinden. De opleiding kent een vak Academische Vaardigheden, waarin studenten deze vaardigheden worden aangeleerd. Verdieping en toepassing vinden plaats in het vervolg van de opleiding, bij de diverse werkstukken en de scriptie.

Uit de zelfstudie en de gesprekken die de commissie heeft gevoerd, heeft zij kunnen opmaken dat er sprake is van voldoende interactie tussen onderzoek en onderwijs. In de zelfstudie wordt een aantal voorbeelden genoemd van de manier waarop interactie is gerealiseerd: propedeusemodule Culturele Vormgeving van Europa, bachelormodule Britain and Europe en de mastermodules Images of European Identity en Staats- en Natievorming in Europa.

De commissie heeft de studieprogramma's bestudeerd en concludeert dat er voldoende aandacht wordt besteed aan relevante en recente theorievorming, bijvoorbeeld representatietheorieën (Said, Zizek en Hall), nationalisme theorieën (Gellner, Breuilly, Smith and Ricoeur).

In de masteropleiding wordt onderscheid gemaakt tussen dezelfde drie trajecten als in de bachelor. De onderzoeksvaardigheden worden verder verdiept in de werkcolleges en toegepast bij het schrijven van de masterthesis. De commissie heeft kunnen constateren dat aan de masterthesis voldoende academische eisen worden gesteld.

In de modules European Multinationality, Britain and Europe wordt onder andere aandacht besteed aan wetenschappelijke theorievorming. De commissie heeft net als in de bachelor geconstateerd dat er sprake is van interactie tussen onderwijs en onderzoek. Dit is in de zelfstudie geïllustreerd aan de hand van een paar voorbeelden. De commissie kreeg de indruk dat dit echter alleen voor de meeste van de betrokken disciplines het geval is en acht het wenselijk dat dit ook voor de opleiding Europese studies als geheel gebeurt. Dit zou namelijk kansen bieden om meer dan nu het geval is Europese studies als discipline in het onderzoek en het onderwijs zichtbaar te maken.

De commissie is van mening dat kennisontwikkeling in beide opleidingen plaats vindt in interactie tussen onderwijs en wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de Europese studies. Het programma waarborgt de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden en er wordt goed gebruik gemaakt van wetenschappelijke theorieën.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F5: Relatie tussen doelstellingen en inhoud programma

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen. De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Uit de zelfstudie heeft de commissie kunnen afleiden hoe de doelstellingen van de opleiding, verdeeld in academisch denk- en werkniveau en vakspecifieke competenties, zijn vertaald in de diverse cursussen. Voor alle onderdelen bestaan leerdoelen, die leerdoelen vertonen een opbouw in moeilijkheidsgraad. Daarnaast blijkt dat zowel de academische vaardigheden als de vakspecifieke doelstellingen in voldoende mate aan de orde komen in de onderwijsdelen. Tevens is de inhoud van het studieprogramma toereikend om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken. De commissie is van mening dat er actuele onderwerpen aan de orde komen en dat er van actuele vakliteratuur gebruik wordt gemaakt. In de module Academische Vaardigheden leren studenten bijvoorbeeld problemen te analyseren door onderzoeksopdrachten op het terrein van Europese studies. Tevens leren ze een aantal ICT-technieken. De drie Europese vakken in het eerste jaar bieden inzicht in onder andere de Europese politieke geschiedenis. Studenten verwerven taalvaardigheid en kennis van letter- en cultuurkunde in het propedeusejaar en in de verdiepingsmodules tijdens het tweede jaar of in een taalminor tijdens het derde bachelorjaar. Studenten kunnen kennis verwerven van het Europese recht of de Europese economie in het eerste jaar of in een van de minoren in het tweede jaar en kunnen deze kennis uitbreiden in de keuzevakken in het derde jaar van de bachelor.

In de masteropleiding wordt bijvoorbeeld het academisch denk- en werkniveau verder ontwikkeld in de kern- en keuzemodules. Het zelfstandig en in teamverband werken komt aan de orde in de module Staats- en Natievorming in het Moderne Europa. De meer vakspecifieke vaardigheden worden onder meer geoefend in de mastermodules De Romantiek in de Europese Letterkunde en de Staats- en Natievorming in het Moderne Europa.

Volgens de commissie biedt het programma een voldoende concretisering van de eindkwalificaties wat niveau, orientatie en domeinspecifieke eisen betreft. Studenten worden volgens de commissie breed opgeleid met een goede culturele bagage. Daardoor zijn ze bijvoorbeeld gekwalificeerd voor een functie als beleidsmaker in een Europese context.

Oordeel commissie bachelor: voldoende
Oordeel commissie master: voldoende

F6: Samenhang programma

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Het eerste jaar van de bachelor bestaat uit drie delen: Europese vakken (25 ECTS), vaardigheden (10 ECTS) en een variant (25 ECTS). Aanvankelijk had de commissie haar bedenkingen bij de samenhang van het programma, maar de opleiding heeft voldoende uitgelegd hoe men de samenhang in het programma brengt, bijvoorbeeld door de combinatie van een taal(keuze) en Europese vakken. Hiermee kan de student een samenhangend pakket kiezen met aandacht voor cultuur, geschiedenis, recht, economie en politiek. De commissie veronderstelt dat de samenhang voldoende is bij de studenten die zelfbewust en actief hun keuzes maken. De commissie heeft echter haar zorgen over de (zwakke) studenten die minder bewust hun studie plannen. Voor die categorie studenten bestaat volgens de commissie het gevaar dat zij te

weinig samenhang in hun studieprogramma aanbrengen, ondanks dat bij de keuzevakken in de studiegids en op de website zinvolle mogelijkheden worden aangeraden. De commissie ziet hier een verantwoordelijkheid voor de studiebegeleiding die hieraan meer sturing zou moeten geven en alleen zinvolle combinaties toestaat.

Op basis van de gesprekken en het programma concludeert de commissie dat er via de minoren meer samenhang in het programma kan worden aangebracht.

De masteropleiding, die in september 2003 van start is gegaan, loopt volgens de commissie nog niet lang genoeg om daar een definitief oordeel te vellen over de samenhang. Ze ziet hier vooralsnog geen aanleiding tot zorgen. In de gesprekken heeft de commissie meerdere geslaagde voorbeelden gezien van creatieve studenten die de keuzevrijheid goed hebben benut.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F7: Studielast

Het programma is studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Uit de Studenten Tevredenheids Monitor (2003) blijkt dat 43% van de ondervraagde studenten het niveau van de opleiding (veel) te laag vindt, 55% vindt het niveau goed en 2% is van mening dat het niveau juist (te) hoog is. De opleiding heeft de commissie erop gewezen dat voor deze monitor slechts 4% van de totale studentenpopulatie Europese studies is ondervraagd, wat betekent dat de resultaten niet zonder meer op de gehele populatie van toepassing verklaard mogen worden. Wat de hoeveelheid leerstof betreft is 42% van mening dat dit (veel) te weinig is, 58% vindt het genoeg en 0% vindt het (veel) teveel. Deze cijfers geven aan dat de studie wel wat zwaarder zou mogen en dat is ook de indruk die de commissie op basis van de gesprekken met studenten heeft gekregen. Studenten gaven aan dat de studie goed te doen is, maar dat er tussen vakken onderling ook verschillen zijn. De opleiding is zich bewust van dit probleem en wil Europese studies meer als discipline definiëren. Dan zullen er betere eisen te stellen zijn, ook qua studielast. De commissie verwacht hier eveneens positieve effecten van.

In de zelfstudie staat beschreven dat de taalverwervingsvakken in de propedeuse, in het bijzonder Spaans, een struikelblok vormen voor studenten. Naar aanleiding hiervan zal in de toekomst meer met de talenopleidingen worden samengewerkt.

Voor de masteropleiding zijn volgens de zelfstudie nog onvoldoende evaluaties beschikbaar om hierover een oordeel te kunnen geven. Er zijn nog geen struikelblokken gesignaleerd.

De beide programma's zijn volgens de commissie studeerbaar.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F8: Instroom

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten:
WO-bachelor: VWO, HBO-propedeuse of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit toelatingsonderzoek.
WO-master: bachelor en eventueel (inhoudelijke) selectie.

De opleiding Europese studies heeft sinds 2003-2004 een eigen propedeuse. Vanwege de recente start van de opleiding maakt de zelfstudie nog geen melding van (kwantitatieve) gegevens of verschillen met betrekking tot de instroom van studenten ten opzicht van de doctoraalopleiding. De indruk bij de opleiding is, net als bij Geschiedenis, dat er geen significante verschillen in de prestaties zijn tussen VWO- en HBO-instromers.

Voor de masteropleiding geldt dat de opleiding toegankelijk is met een bachelordiploma Europese studies. Voor het traject Europees Beleid zijn er aanvullende eisen, omdat er een beperkt aantal stageplaatsen beschikbaar is (voor de eisen, zie F3). Voor studenten die een verwante HBO-opleiding hebben gevolgd is een schakelprogramma (60 ECTS) ontwikkeld.

De commissie heeft op basis van de gesprekken de indruk dat studenten via diverse wegen instromen en dit levert geen bijzondere problemen op.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F9: Duur

De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de omvang van het curriculum:
WO-bachelor: in de regel 180 studiepunten.
WO-master: minimaal 60 studiepunten, afhankelijk van de opleiding.

Het opleidingsprogramma omvat 180 studiepunten voor de bachelor en 60 studiepunten voor de master en voldoet daarmee aan het formele criterium met betrekking tot de omvang van bacheloropleidingen.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F10: Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Er wordt van studenten verwacht dat zij actief participeren in het onderwijsproces. De commissie heeft kennisgenomen van de facultaire onderwijsvernieuwingen die in het kader van maatregelen om de rendementen te verhogen zijn afgekondigd en met ingang van september 2005 worden ingevoerd. Dit heeft onder meer betrekking op het beleid om de studievoortgang te bevorderen door middel van het concept 'beginnen = > meedoen = > afmaken'. Het doel van deze maatregelen is verhoging van het rendement, door het volgen en afronden van onderwijs minder vrijblijvend te maken. Deze vernieuwing komt neer op studentactiverend onderwijs, door studenten actiever bij het proces te betrekken. De nieuwe maatregelen hebben betrekking op toetsing, deelnameregels en studiebegeleiding. De faculteit erkent dat dit een omslag vraagt bij zowel studenten als docenten. De onderwijsvernieuwing wordt door de commissie

van harte ondersteund en zij hoopt dan ook dat het concept in de opleiding breed zal worden gedragen. De faculteit is hiermee volgens de commissie op de goede weg.

In het eerste jaar van de bachelor volgen studenten 112 uur hoorcollege, 112 uur werkcollege en 756 uur zelfstudie. In het tweede jaar zijn de uren verdeeld over 56 uur voor zowel hoorcollege als werkcollege en 448 uur zelfstudie. In het derde jaar is er 21 uur hoorcollege, 28 uur werkcollege, 280 uur is er ingepland voor de scriptie en 231 uur voor zelfstudie. Daarnaast is er een variabel deel door de minoren en keuzevakken, waarin de werkvormen kunnen verschillen. Daardoor is de verdeling binnen alle varianten niet gelijk. Het eindtotaal voor alle varianten komt op 1680 uur. De commissie concludeert dat er sprake is van een gebruikelijke afwisseling van werkvormen met een voldoende aantal contacturen.

Voor de masteropleiding is de verdeling van het aantal uren over de werkvormen afhankelijk van de modules die de studenten kiezen. Voor de scriptie is 560 uur ingepland. Het totaal aantal uren is 1680.

De commissie komt tot de conclusie dat er over het algemeen geen spanning is tussen het didactisch concept, de doelstellingen en de werkvormen in beide opleidingen.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

F11: Beoordeling en toetsing

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

In de bacheloropleiding en de masteropleiding wordt met verschillende toetsvormen gewerkt. Inzicht wordt getoetst aan de hand van essayvragen, mondelinge en schriftelijke vaardigheden worden getoetst door middel van referaten en essays. Analyse en synthese worden getoetst door middel van de scriptie.

Uit de gesprekken met studenten van de bacheloropleiding bleek dat er tussen sommige vakken verschillen in zwaarte van de eisen door studenten worden ervaren. De commissie beveelt nadrukkelijk aan om het niveau van de verschillende vakken en dus de toetsing met elkaar in overeenstemming te brengen.

De commissie heeft ongeveer twintig bachelor –en masterscripties gelezen en beoordeeld. Het eindniveau van de scripties was voor beide opleidingen voldoende. De becijfering van, met name de bachelorscripties, was naar het inzicht van de commissie te hoog (zeven van de negen), bij de masterscripties werd de gegeven becijfering in de meeste gevallen door de commissie gedeeld. De verschillen liepen op tot maximaal drie punten. De commissie verwacht dat, als er meer eenheid is in het profiel van de opleiding is aangebracht, dit ook tot betere resultaten zal leiden.

De commissie heeft met instemming kennis genomen van de onderwijsvernieuwingen die ook de toetsing betreffen, met name de spreiding van de toetsmomenten.

Oordeel commissie bachelor: voldoende

Oordeel commissie master: voldoende

Oordeel onderwerp Programma

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Programma voor bachelor en master luidt: voldoende.

2.3.3. Inzet van personeel

F12: Eisen WO

De opleiding sluit aan bij de volgende criteria voor de inzet van personeel van een WO-opleiding: Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied.

De opleiding wordt verzorgd door drie leerstoelgroepen, Moderne Europese Geschiedenis, Moderne Europese Letterkunde en Oost-Europese Geschiedenis. In totaal leveren dertig mensen een bijdrage. Van de dertig zijn er twaalf niet gepromoveerd, waaronder zeven aio's. De zelfstudie toont aan dat alle stafleden wetenschappelijk onderzoek verrichten. Dit onderzoek is volgens de commissie zichtbaar en herkenbaar in de internationale context.

Hoogleraren spelen een rol in de propedeuse, de vakken Culturele Vormgeving van Europa en Historische Vormgeving van Europa worden door hoogleraren verzorgd.

In de gesprekken gaven studenten aan dat veel van de docenten bevlogen zijn en zij waren dan ook positief over het merendeel van de docenten.

Oordeel commissie: goed

F13: Kwantiteit personeel

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Aan de opleiding leveren dertig mensen (21 fte) een bijdrage. Van de 21 fte wordt ruim 11 fte ingezet voor het onderwijs aan studenten. Zoals eerder is toegelicht is de studentenpopulatie enigszins heterogeen samengesteld en studeren lang niet alle studenten nominaal. Daarmee is er volgens de commissie voldoende onderwijsinzet beschikbaar. In de zelfstudie worden noch een student-staf ratio, noch streefcijfers genoemd.

Uit de gesprekken die de commissie met docenten en studenten heeft gevoerd concludeert ze dat er geen problemen zijn met betrekking tot de omvang van de staf. Volgens de zelfstudie is er een tijdje sprake van onderbezetting geweest. Door het inzetten van tijdelijke staf is dit probleem opgelost. Uit de gesprekken met de staf maakt de commissie op dat de staf tevreden is met de huidige situatie. Er is toegezegd dat er de komende jaren geen bezuinigingen op de formatie voorzien zijn.

Er wordt volgens de commissie voldoende personeel ingezet om de opleiding op het gewenste kwaliteitsniveau te verzorgen.

Oordeel commissie: voldoende

F14: Kwaliteit personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie heeft kennisgenomen van de diverse manieren waarop in de opleiding aandacht wordt besteed aan de didactische kwaliteiten van de docenten. Bij benoemingen vormen de didactische vaardigheden een belangrijk aspect, docenten nemen deel aan cursussen over nieuwe ontwikkelingen bijvoorbeeld 'Blackboard', nieuwe bibliotheekhulpdiensten en ICT-programma's en zowel docenten als de opleidingscommissie bekijken de door studenten ingevulde enquêtes na afloop van een module.

Er is volgens de commissie sprake van een enthousiaste staf. Dat valt ook uit de vakevaluaties op te maken. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de docenten. De deskundigheid van de staf werd in de Studenten Tevredenheids Monitor (2003) gescoord met 1.0 op een schaal van -2 (zeer ontevreden) tot +2 (zeer tevreden). Voor de didactische kwaliteiten wordt een 0.6 gegeven.

Er bestaat een facultaire onderwijsprijs die jaarlijks wordt uitgereikt.

Het personeel is volgens de commissie voldoende gekwalificeerd voor de inhoudelijke, organisatorische en onderwijskundige realisatie van het programma.

Oordeel commissie: goed

Oordeel onderwerp Inzet van personeel

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Inzet van personeel luidt: voldoende

2.3.4. Voorzieningen**F15: Materiële voorzieningen**

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

In het facultaire deel van het rapport staan de voorzieningen beschreven. Er wordt naar gestreefd om in de toekomst het onderwijs in twee panden te geven in plaats van de negen panden die thans door de faculteit gebruikt worden.

Uit de gesprekken met studenten en docenten kwam naar voren dat de ruimten soms te klein zijn. Dit staat ook als zwak punt in de zelfstudie beschreven. Als het aantal studenten Europese studies blijft toenemen wordt dit een knelpunt in de opleiding. Studenten hebben om extra computers gevraagd, omdat het vooral op de piekmomenten lastig was om ruimte te vinden. Dit probleem is opgelost doordat in de openbare ruimten meer computers zijn geplaatst.

De zelfstudie geeft aan dat er meer gebruik van 'Blackboard' gemaakt zou kunnen worden. Uit de eerstejaarsenquête blijkt dat studenten soms graag meer toelichting zouden zien op het gebruik van het 'Blackboard'-systeem.

Studenten gaven aan zeer tevreden te zijn met de ruime openingstijden van de bibliotheek. De materiële voorzieningen zijn volgens de commissie toereikend genoeg om het onderwijsprogramma van beide opleidingen te realiseren.

Oordeel commissie: voldoende

F16: Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang.
De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Met ingang van het studiejaar 2005-2006 zal er een nieuw tutoraatsysteem worden ingevoerd voor het eerste jaar met daarin een voorlopig studieadvies. Dit is onderdeel van het reeds eerder genoemde nieuwe beleid 'beginnen, meedoen en afronden'. Het doel van het tutoraatsysteem in de propedeuse is het verbeteren en intensiveren van feedback op het studiegedrag, de studiekeuze en de studieprestaties. De commissie acht het van belang dat studenten gecoacht worden in hun vakkenkeuze. De tutor is het eerste aanspreekpunt van de student en daarom van groot belang voor het slagen van het nieuwe beleid.

Bij de opleiding Europese studies zijn dit jaar de eerste ervaringen met dit systeem opgedaan. De commissie is positief over het systeem en hoopt dan ook dat het breed gedragen zal worden door de opleiding. De propedeusecoördinator geeft het voortgangsadvies, op basis van het behaalde aantal studiepunten. Het is geen bindend studieadvies.

Voor het tweede en derde jaar geldt een mentoraatsysteem. De docentmentor nodigt de studenten uit voor een gesprek en is aanspreekpunt voor alle aspecten van de studie: studieresultaten, onderwijsprogramma, minorkeuze en studeren in het buitenland. De commissie constateert dat de communicatie binnen het mentoraatsysteem verbeterd kan worden, omdat een aantal studenten die zij sprak niet wist wie hun mentor was. De commissie stelt voor de studieadviseur hierin een meer coördinerende rol te geven. Er is een studieadviseur (0,8 fte) beschikbaar voor de opleiding samen met Geschiedenis en Archeologie. Studenten gaven aan veel aan de studieadviseur te hebben bij de keuze uit de vele mogelijke richtingen binnen de studie. Voor de bachelorscriptie is een scriptiecoördinator ingesteld, die tijdens vier bijeenkomsten de studenten begeleidt in het schrijven van de scriptie. Met ingang van het academisch jaar 2005-2006 is deelname aan de scriptiewerkgroep verplicht. De commissie heeft met voldoening kennis genomen van het aanscherpen van het beleid.

In de masteropleiding is een coördinator ingesteld die begeleiding biedt bij de keuzemogelijkheden en trajecten, de studievoortgang van de studenten in het oog houdt en zorgt voor de scriptiebegeleiding.

Volgens de commissie is de studiebegeleiding goed geregeld en zijn studenten hier tevreden over.

Oordeel commissie: goed

Oordeel onderwerp Voorzieningen

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Voorzieningen luidt: voldoende.

2.3.5. Interne kwaliteitszorg

F17: Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Het nieuwe facultaire kwaliteitszorgsysteem loopt via de PDCA-cyclus en staat in het facultaire deel van het rapport beschreven. De opleidingscommissies spelen een belangrijke rol in de kwaliteitszorg. Ze brengen op basis van de cursusevaluaties advies uit aan de decaan.

Volgens de commissie wordt er voldoende geëvalueerd. De opleidingscommissie heeft geen vaste vergaderfrequentie en komt pas bij elkaar wanneer zich een probleem voor doet. Dit komt volgens de zelfstudie neer op een vergaderfrequentie van eens per twee maanden. De commissie is van mening dat juist bij een interdisciplinaire opleiding een vaste vergaderfrequentie de voorkeur verdient.

In de propedeuse wordt geëvalueerd aan de hand van Uvalon-Enquêtes. De uitkomsten worden in de opleidingscommissie besproken. Indien daartoe aanleiding is, neemt de voorzitter van de opleidingscommissie contact op met betrokken leerstoelhouders of coördinatoren van de modules om verbeteringen door te voeren.

De resultaten van de studenten tevredenheidsmonitor, zo bleek tijdens de gesprekken, worden niet door de opleidingscommissie gebruikt in haar evaluaties. De studenten tevredenheidsmonitor is een enquête onder een deel van de studenten, waarin onder meer gevraagd wordt naar de inhoud en de organisatie van de opleiding. De commissie acht het zinvol als die uitkomsten wel besproken zouden worden in de opleidingscommissie.

Oordeel commissie: voldoende

F18: Maatregelen ter verbetering

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Uit de gesprekken die de commissie heeft gevoerd bleek dat studentenleden in de opleidingscommissie het idee hebben dat er goed naar hen wordt geluisterd. Een punt dat verbetering behoeft is het gebrek aan feedback op door hen ingebrachte actiepunten. Dat zou beter georganiseerd kunnen worden.

De commissie heeft kennisgenomen van de voorbeelden ter verbetering van het onderwijs die in de zelfstudie staan beschreven. Bijvoorbeeld de planning van het tentamen van de module Europese Literatuurgeschiedenis. Deze vond in het studiejaar 2002-2003 plaats in de derde week van januari, terwijl de laatste colleges begin december werden gegeven. Studenten vonden de termijn tussen de collegeperiode en tentaminering te lang. Bovendien vonden ze de hoeveelheid stof te groot voor het aantal college-uren. In het daaropvolgende studiejaar (2003-2004) is de collegestof verdeeld over dertien sessies in plaats van over elf.

Het recent ingevoerde facultaire systeem van kwaliteitszorg heeft een cyclisch karakter en de commissie verwacht dat met behulp van dit systeem verbeterpunten in de opleiding naar voren zullen komen.

Oordeel commissie: voldoende

F19: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Het evaluatiesysteem dat reeds is beschreven maakt duidelijk dat de diverse geledingen op de gebruikelijke manier bij de interne kwaliteitszorg zijn betrokken. Medewerkers zijn via stafevaluaties betrokken. De opleidingscommissie en studenten via de cursus- en programmaevaluaties. Daarnaast zijn ook de directeur, de opleidingscoördinator, de studieadviseur, de bachelor- en mastercoördinatoren en de drie leerstoelhouders betrokken bij de evaluatie van het onderwijs. De staf organiseert wekelijks een vergadering c.q. lunchbijeenkomst die goed bezocht wordt.

Het beroepenveld en alumni zijn op een indirecte manier bij de opleiding betrokken. Ter voorbereiding en oriëntatie op de arbeidsmarkt worden er tijdens de studie voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd, waarbij oud-studenten over hun ervaringen op de arbeidsmarkt vertellen. Daarnaast bestaat een WO-monitor waardoor inzicht wordt verkregen in de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden (zie verder F20).

Sinds 2003 is de zogenoemde 'OWI-student' ingevoerd. De OWI-student treedt op als intermediair tussen het onderwijsinstituut en de studenten van de opleidingen binnen het instituut. De OWI-student signaleert onder meer knelpunten in de opbouw, inhoud en de uitvoering van het onderwijsprogramma en ook in de voorzieningen. Uit het evaluatierapport maakt de commissie op dat het systeem naar verwachting functioneert en zal worden voortgezet.

De commissie constateert op basis van de zelfstudie en de gesprekken die zij heeft gevoerd dat de verschillende belanghebbenden voldoende betrokken zijn bij de opleiding, met die kanttekening dat het contact met alumni meer aangehaald zou kunnen worden. De opleiding verwacht dat hierin binnenkort verbetering komt, omdat sinds de start van de zelfstandige opleiding de interne samenhang is gegroeid.

Oordeel commissie: voldoende

Oordeel onderwerp Interne kwaliteitszorg

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Interne kwaliteitszorg luidt: voldoende.

2.3.6. Resultaten

F20: Gerealiseerd niveau

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Volgens de zelfstudie is er geen direct verband tussen de opleiding en een bepaald beroepsperspectief. Uit de WO-monitor blijkt dat studenten van de oude doctoraalopleiding in diverse sectoren terecht zijn gekomen, zowel in het bedrijfsleven (een kwart van de afgestudeerden

komt in de commerciële sector terecht) als bij de overheid. 98% van de afgestudeerden vindt na iets meer dan een maand een betaalde baan. 30% van de afgestudeerden vindt een baan op WO-niveau, 48% op HBO-niveau en 23% onder HBO-niveau. Volgens de opleiding groeit, meestal in de tweede of derde betrekking, het merendeel door naar WO-niveau.

Er worden nauwelijks of geen zessen voor eindschrijfties gegeven. De commissie is van mening dat dit wel zou mogen gebeuren. De commissie acht het wenselijk dat er meer eenheid zou komen in de beoordeling tussen de docenten. Dit staat echter los van het behaalde eindniveau, wat in orde is.

Oordeel commissie: voldoende

F21: Onderwijsrendement

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Europese studies kent sinds kort een eigen propedeuse, er zijn nog geen officiële KUO-rendementen beschikbaar. Op basis van de eigen gegevens is wel een propedeuserendement berekend. 25-30% van het eerste propedeusecohort heeft het eerste jaar binnen één jaar gehaald. Dat is – zoals ook in de zelfstudie wordt aangegeven- laag en dat geldt ook voor de masteropleiding.

Het eerste jaar dat de master draaide waren er weinig studenten die afstudeerden. De eerste masterstudenten zouden in september 2005 moeten afstuderen.

De commissie heeft kennis genomen van de maatregelen die zijn genomen, in het kader van de onderwijsherziening, om de rendementen te verhogen. De commissie ondersteunt de maatregelen en hoopt samen met de opleiding dat de rendementen hierdoor omhoog zullen gaan.

Oordeel commissie: voldoende

Oordeel onderwerp Resultaten

Op basis van de beoordelingen per facet concludeert de commissie dat het samenvattend oordeel op het niveau van het onderwerp Resultaten luidt: voldoende.

Onderwerp	Oordeel	Facet	Oordeel bachelor	Oordeel master
1. Doelstellingen van de opleiding	voldoende	1. Domeinspecifieke eisen	voldoende	voldoende
		2. Niveau	voldoende	voldoende
		3. Oriëntatie	voldoende	voldoende
2. Programma	voldoende	4. Eisen WO	voldoende	voldoende
		5. Relatie doelstellingen en programma	voldoende	voldoende
		6. Samenhang programma	voldoende	voldoende
		7. Studielast	voldoende	voldoende
		8. Instroom	voldoende	voldoende
		9. Duur	voldoende	voldoende
		10. Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	voldoende
		11. Beoordeling en toetsing	voldoende	voldoende
3. Inzet van personeel	voldoende	12. Eisen WO	goed	goed
		13. Kwantiteit personeel	voldoende	voldoende
		14. Kwaliteit personeel	goed	goed
4. Voorzieningen	voldoende	15. Materiële voorzieningen	voldoende	voldoende
		16. Studiebegeleiding	goed	goed
5. Interne kwaliteitszorg	voldoende	17. Evaluatie resultaten	voldoende	voldoende
		18. Maatregelen ter verbetering	voldoende	voldoende
		19. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende	voldoende
6. Resultaten	voldoende	20. Gerealiseerd niveau	voldoende	voldoende
		21. Onderwijsrendement	voldoende	voldoende

Totaaloordeel

Op grond van de inhoudelijke onderbouwing per facet en de zes oordelen per onderwerp, is de conclusie dat het totaaloordeel over de beide opleidingen voldoende is. Ze voldoen op alle onderwerpen aan de basiskwaliteit.

BIJLAGEN

Bijlage A: Curriculum vitae van de leden van de commissie

Friso Wielenga (1956) (voorzitter)

Prof. dr. Friso Wielenga (1956) studeerde Geschiedenis aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en aan de universiteit van Bonn. Hij promoveerde in 1989 aan de VU, doceerde vervolgens Internationale Betrekkingen aan de Rijksuniversiteit Groningen en vanaf 1990 Politieke Geschiedenis in Utrecht. Vanaf 1992 was hij bijzonder hoogleraar voor Moderne Duitse Geschiedenis en Nederlands-Duitse betrekkingen aan de RUG (tot 1997) en in Utrecht (1997-1999). Sinds 1999 is hij directeur van het Zentrum für Niederlande-Studien der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster. Hij was o.m. bestuurslid van het Genootschap Nederland-Duitsland en van de Stichting ter Bevordering van Duitslandstudies in Nederland. Thans is hij lid van de stuurgroep Nederlands-Duitse Conferentie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Van 2001-2005 was hij voorts Beauftragter des Landes Nordrhein-Westfalen (NRW) für die Pflege und Förderung der Beziehungen zwischen den Universitäten in NRW und in den Beneluxstaaten. Hij publiceerde o.m. *West-Duitsland: partner uit noodzaak. Nederland en de Bondsrepubliek 1949-1955*, Utrecht 1989; *Schaduw van de Duitse geschiedenis. De omgang met het nazi- en DDR-verleden in de Bondsrepubliek Duitsland*, Amsterdam 1993 (Duitse vertaling verscheen in 1995); *Van vijand tot bondgenoot. Nederland en Duitsland sinds 1945*, Amsterdam 1999 (Duitse vertaling verscheen in 2000); samen met Ilona Taute (red.), *Länderbericht Niederlande. Geschichte - Wirtschaft - Gesellschaft*, Bonn 2003. In 2006 verschijnt van zijn hand de monografie *Geschichte der Niederlande. Politik und politische Kultur im 20. Jahrhundert*.

Jaap R. Bruijn (1938)

Prof.dr. J.R. Bruijn studeerde van 1956 tot 1964 Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit te Leiden en promoveerde aldaar in 1970 op een studie over de Nederlandse marine in de eerste helft van de achttiende eeuw. In 1971 was hij gastdocent voor Modern European History aan de University of Western Australia te Perth. In 1977 werd hij tot lector in de Zeegechiedenis benoemd aan de Universiteit te Leiden, en in 1980 tot hoogleraar. Zijn onderzoek richtte zich op de geschiedenis van de marine, de walvisvaart en de VOC, met name op de sociaal-economische facetten en strekte zich uit over de 16de tot en met de 20ste eeuw. Hij begeleidde tot nu toe 47 promovendi/ae naar het doctoraat. Hij ging in 2003 met emeritaat. Hij vervulde bestuursfuncties binnen de opleiding Geschiedenis, alsmede bij de Faculteit der Letteren in Leiden en in diverse landelijke organisaties.

Pieter Caljé (1952)

Drs. Pieter Caljé studeerde in Groningen Geschiedenis, alsmede Filosofie en Literatuurwetenschap. Na zijn studie was hij van 1980 tot 1989 als docent verbonden aan de opleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij was daar tevens studietoelichting en studiebegeleider. Toen de studierichting Cultuur- en Wetenschapsstudies in 1991 aan de Universiteit Maastricht van start ging, verhuisde Caljé van Groningen naar Maastricht. Aldaar raakte hij betrokken bij een groot aantal opleidingen. Naast Cultuur- en Wetenschapsstudies participeerde hij bijvoorbeeld ook intensief in het metajuridisch onderwijs van de Rechtenfaculteit. In totaal doceerde hij aan vijftien opleidingen in vijf faculteiten aan deze universiteit.

Binnen de Faculteit der Cultuurwetenschappen hielp hij de specialisatie Politieke Cultuur en de nieuwe studierichting European Studies mede opzetten. Ook was hij twee jaar voorzitter van de opleidingscommissie Cultuur- en Wetenschapsstudies. Per 1 oktober 2005 zal hij aantreden als onderwijsdirecteur van de opleiding Cultuurwetenschappen.

Caljé was vele jaren bestuurslid van de Vereniging voor de Geschiedenis van de Twintigste Eeuw en redacteur van het blad van die vereniging, *De Nieuwste Tijd*. Samen met J.C. den Hollander publiceerde hij *De Nieuwste Tijd*, dat in 2005 zijn zevende druk beleefde. Na 1991 publiceerde hij vooral over universiteiten en studenten Geschiedenis. Hij richtte zich daarbij op verschillende universiteiten, als die van Groningen, Delft en Maastricht. Samen met Jo Wachelder schreef hij onder andere een geschiedenis over de Faculteit der Cultuurwetenschappen. In zijn werk staat steeds de gedachte centraal dat de universiteit en het studentenleven wel van de samenleving afgezonderde werelden lijken, maar dat zij er in feite ten nauwste mee verweven zijn. Over dit thema hoopt hij begin 2006 een proefschrift te verdedigen dat de geschiedenis van de Groningse studenten en de Groningse universiteit in de negentiende eeuw in hun relatie tot de samenleving als onderwerp heeft.

Lex Heerma van Voss (1955)

Prof. dr. Lex Heerma van Voss studeerde Geschiedenis in Utrecht en Parijs. In 1991 promoveerde hij aan de Universiteit Utrecht cum laude op een proefschrift over de economische gevolgen van de invoering van de achturige werkdag in Nederland. Hij doceerde Geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Leiden en Algemene Letteren aan de Universiteit Utrecht. Sinds 1994 is hij als senior onderzoeker verbonden aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam. Zijn onderzoek richt zich op de kusten van de Noordzee in de Vroeg-Moderne periode, de bestaansstrategieën van Nederlandse arbeiders en de internationale vergelijking van arbeid en arbeidsomstandigheden, onder meer van textielarbeiders en havenwerkers. Hij is bestuurslid van het N.W. Posthumus-Instituut, de onderzoeksschool voor economische en sociale geschiedenis. Sinds 2000 bekleedt hij een bijzondere leerstoel in de Geschiedenis van Arbeid en Arbeidsverhoudingen aan de Universiteit Utrecht.

Fik J.A.M. Meijer (1942)

Prof.dr. Fik Meijer studeerde van 1960 tot 1967 Klassieke Letteren aan de Universiteit van Leiden, met als hoofdvak Oude Geschiedenis en als bijvakken Latijn en Klassieke Archeologie. Hij promoveerde in 1973 op een proefschrift getiteld *De politieke en sociaal-economische achtergronden van de Catilinarische samenzwering*. Van 1966 tot 1974 was hij leraar Klassieke Talen aan het Bonaventura Lyceum in Leiden en van 1974 tot 1980 docent Oude Geschiedenis aan het Nutsseminarium te Amsterdam voor de Nieuwe Lerarenopleiding en de opleiding MO Geschiedenis. Vanaf 1980 is hij verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, momenteel als hoogleraar Oude Geschiedenis.

Fik Meijer heeft zich gespecialiseerd in de Geschiedenis van de Late Romeinse Republiek en de Maritieme Geschiedenis van de Klassieke Oudheid. Over beide aandachtsvelden heeft hij uitgebreid gepubliceerd in vaktijdschriften. De laatste jaren heeft hij zich toegelegd op het schrijven van boeken voor een breder publiek.

Walter Prevenier (1934) (vice-voorzitter)

Prof. dr. Walter Prevenier doceerde aan de Rijksuniversiteit Gent in 1962, en studeerde verder aan de Sorbonne en de Ecole des Chartes in Parijs. Hij doceerde van 1965 tot 1999 aan de Universiteiten van Gent en Brussel in de Sociale Geschiedenis van de Middeleeuwen en in de Hulpwetenschappen (Paleografie en Diplomatiek), evenals een cursus Inleiding tot de Historische Kritiek. Hij was gasthoogleraar aan de universiteiten van Utrecht (1968), Univ. of California te Berkeley (1983 en 2004), Rutgersin New Brunswick (1987 en 1989), Univ. of Pennsylvania te Philadelphia (1989), Columbia University te New York (1993, 2001 en 2002), College of William and Mary, Virginia (1999-2000), University of Princeton (2000). Hij verbleef als onderzoeker (member) aan het Institute for Advanced Study te Princeton (1996 en 1999). Hij was secretaris van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis (Brussel) van 1983 tot 1999, en secretaris en voorzitter van de Commission Internationale de Diplomatie van 1990 tot 2001. Hij was directeur van het project 'Interuniversitaire Attractie-pool' over 'Urban Society in the Late Middle Ages' (1990 tot 2001). Hij publiceerde *De Bourgondische Nederlanden* (Antwerpen, 1983), *Les Pays-Bas bourguignons* (Paris, 1983), *The Burgundian Netherlands* (Cambridge Univ. Press, 1985); *De Bourgondiërs. De Nederlanden op weg naar eenheid. 1384 - 1530* (Amsterdam, 1997, herdruk 2000); *Uit goede bron. Introductie tot de historische kritiek* (Leuven - Amersfoort, 2000, zevende dr.); *Le prince et le peuple. Images de la société du temps des ducs de Bourgogne, 1384-1530* (Anvers, 1998); *The Promised Lands : the Low Countries under Burgundian Rule, 1369-1530* (Philadelphia, Univ. of Pennsylvania Press, 1999; [in samenwerking met M. Howell:], *From Reliable Sources* (Ithaca, Cornell University Press, 2001); *Werkstatt des Historikers. Eine Einführung in die historischen Methoden, Köln - Weimar – Wien*, Böhlau Verlag, 2004. Hij is lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van Wetenschappen te Brussel, van de Academia Europaea te Cambridge (UK), Corresponding Fellow van de Medieval Academy of America te Cambridge, Mass. lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam, Corresponding Fellow van de Royal Historical Society te London.

Dick de Vries (1983)

Dick de Vries studeert Geschiedenis aan de Universiteit Leiden, met als specialisatie Geschiedenis van de Moderne Tijd. Momenteel is hij bezig met de afronding van zijn studie. Het afgelopen academische jaar participeerde hij in de Honours Class 'Europe and the Islam' van de opleiding Geschiedenis. In het academische jaar 2003-2004 was hij student-lid van de Faculteitsraad Letteren van de Universiteit Leiden. Vanaf 2004 tot heden is hij student-lid van de Universiteitsraad van de Universiteit Leiden.

Ragna Woodall (1983)

Ragna Woodall studeert Geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam. In de eindfase van haar bachelor heeft zij zich gespecialiseerd in Niet-Westerse Geschiedenis en Environmental History. In de academische jaren 2003-2004 en 2004-2005 was zij respectievelijk lid van opleidingscommissie Geschiedenis en het Dagelijks Bestuur van de opleiding. Vanaf september 2005 zal zij lid zijn van de Facultaire Studentenraad Letteren.

Loes Kater (1971)

Dr. L. Kater is als projectleider werkzaam bij QANU. Ze studeerde Gezondheidswetenschappen aan de Universiteit Maastricht en Wijsbegeerte aan de Universiteit van Amsterdam. In 2002 promoveerde ze aan de Universiteit Maastricht op een proefschrift over medisch-ethische en gezondheidsrechtelijke kwesties rond het levenseinde. Vervolgens heeft ze als post-doc onderzoeker aan de Universiteit Twente gewerkt aan een normatief beleidskader voor ontwikkelingen in de genetica en biotechnologie.

Bijlage B: Standaard programma

Bezoek aan de instelling ... met de opleidingen

Dag 1	
09:00–12:00	Vorbereidende bijeenkomst van de beoordelingscommissie: bespreking van het zelfevaluatierapport van de te beoordelen opleidingen; bespreking van de afstudeeropdrachten van de te beoordelen opleidingen; bespreking vorig bezoek; inzien documenten
12.00-13.00	Lunch
13.00-13.45	Decaan, opleidingsdirecteur, opleidingsvoorzitters, medewerkers kwaliteitszorg, opstellers zelfevaluatierapporten, coördinatoren opleidingen
13.45-14.30	Docenten van de opleidingscommissie A en B
14.30-15.15	Studenten van de opleidingscommissies A en B
	Pauze
15.30-16.15	Examencommissies A en B + studieadviseur
16.15-17.00	Alumni (ieder 2-3) (master en doctoraal)
17.00	Eventueel spreekuur
19.30	Diner voor commissieleden met CvB, decaan, opleidingsdirecteur en coördinator beoordeling
Dag 2	
09.00-09.30	Bachelorstudenten B (3 per jaar)
09.30-10.00	Masterstudenten en doctoraalstudenten B (6-8)
10.30-11.15	Docenten B (vertegenwoordiging ieder jaar)
	Pauze
11.30-12.00	Bachelorstudenten A
12.00-12.30	Masterstudenten en doctoraalstudenten A
	Lunch
13.30-14.15	Docenten A
14.15–15.15	Afsluitend gesprek met faculteitsbestuur en opleidingsdirecteur
15.15-17.00	Opstellen voorlopige bevindingen.
17.00-17.30	Mondelinge rapportage voorlopig oordeel, afsluiting bezoek
	Borrel

Bijlage C: Domeinspecifiek referentiekader visitatie Geschiedenis

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de visitatie Geschiedenis worden beoordeeld. In tegenstelling tot sommige andere disciplines is de manier waarop Geschiedenis wordt gestructureerd en onderwezen verschillend binnen de diverse Europese landen³. Het opstellen van één kerncurriculum, zo bleek in het Tuning-project, is dan ook niet mogelijk⁴. Daarbij komt dat geschiedenisstudenten vaak cursussen volgen in andere (gerelateerde) vakgebieden zoals kunstgeschiedenis, archeologie of aardrijkskunde. Dit heeft tot gevolg dat bij Geschiedenis verschillende kerncurricula mogelijk zijn.

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, namelijk QAA⁵ en VLIR⁶. Het voorliggende referentiekader is bovendien mede gebaseerd op de VLIR-visitatie Geschiedenis in 2003, de History Subject Area Group (Tuning-project Groningen) en History van de Quality Assurance Agency for Higher Education (UK).

In het navolgende wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen die door de opleiding bereikt moeten worden, met name de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Aansluitend worden in de domeinspecifieke eisen de inrichting en inhoud van het programma besproken.

2. Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Geschiedenis worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een elementair (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie Geschiedenis worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding.

³ Zie, speciaal voor geschiedenis, een vergelijking van vijf Europese programma's in het TEEP-project (Transnational European Evaluation Project) uitgevoerd door de European Network for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). <http://www.enqa.net/files/TEEPmethod.pdf>

⁴ Tuning-project (Tuning Educational Structures in Europe) geleid door de Rijksuniversiteit Groningen. Het Tuning-project beoogt meer Europese afstemming in het hoger onderwijs en is geïnitieerd naar aanleiding van de verklaring van Bologna uit 1999.

⁵ 'History' van de Quality Assurance Agency for Higher Education, (2000).

⁶ De onderwijsvisitatie Geschiedenis van de Vlaams Interuniversitaire Raad (p. 17-20), (2004).

Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de (research) master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

1. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt in het aanleren van kennis over de mondiale historische ontwikkelingen, in het bijzonder in Europa en Nederland;
2. De student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift goed op academisch niveau kan uitdrukken;
3. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, waar inzicht in theorie en methodologie en een optiek van relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel van uitmaken;
4. Een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen op verschillende soorten historische bronnen en literatuur;
5. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken. Dit heeft dan noodzakelijkerwijs gevolgen voor de mate van diepgang.

3. Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Kennis van en inzicht in historische epochen van de oudheid tot en met het heden en in de voornaamste ontwikkelingen in de geschiedwetenschap en historiografie;
- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen vanuit een historisch perspectief;
- Kennis van theoretische en wetenschapsfilosofische achtergronden van geschiedkundig onderzoek;
- Besef van historische contexten;
- Vermogen tot oordeelsvorming over historische processen en hun doorwerking in de eigen tijd;
- Basale kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Vaardigheden

- In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover;
- In staat tot snel verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;
- In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de eisen van de wetenschappelijke discipline;
- Het beheersen van voor het vakgebied relevante ICT-vaardigheden;
- In staat om historische vraagstukken historiografisch te beoordelen;
- Het beschikken over flexibiliteit om de historische kennis en historische vaardigheden te integreren in een niet (strikt-)historisch beroep;
- In staat tot zelfstandige oriëntatie op voor historici relevante beroepssectoren.

Academische attitude

- Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten;
- Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor de meningen van anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de opleiding blijkt dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt. De bacheloropleidingen binnen het domein Geschiedenis zijn vanuit beroepsperspectief overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde op de arbeidsmarkt ontleen aan de academische vorming en vaardigheden die boven omschreven zijn.

4. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis en vaardigheden betreft voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing, afhankelijk van de keuze voor één of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden beschikken. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van historisch onderzoek;
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en –technieken;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het verleden en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze historische bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan het geschiedwetenschappelijke debat;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de historische kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek;
- In staat tot omgaan met divers en weerbarstig bronnenmateriaal.

Academische attitude

- Bereid en in staat tot om bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied rekening te houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten;
- Bereid en in staat tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap⁷;
- Reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan, waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan⁸.

5. Inhoud/programma bacheloropleiding

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

⁷ (Deels uit) Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁸ (Deels uit) Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

6. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in één of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het vakgebied.

In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.